

Asseq nammineq assilisaq: Anna Biilmann

OQALUTTUALIAT MARLUK

Sinnattukkap Naasuliardarpillu misisornerat, oqaatsit
atorneqartut itisiliivigalugit

Bachelorinngorniarluni allaaserinninneq
Ilitsersuisoq: Aviaq Fleischer
Ulloq tunniussiffik: 31. august 2021
20 ECTS Point
[Anna Biilmann](#)

Allatap imarisai

Aallaqqaasiut	2
Suliassiissutip ilisaritinnera	3
Misissuinermi periuseq	3
<i>Misissueqqissaarnerup ingerlanerani isornartorsiuineq</i>	4
Teoriinik ilisarititsineq	4
<i>Sammisaq</i>	4
<i>Oqaluttuartup sammivia</i>	6
<i>Oqaatsit sunniiniutit</i>	7
<i>Fanons 3 faser</i>	8
Kalaallit Nunaanni pissutsit 1900-mit 2020-mut	8
Atuakkiornerup iluani oqaluttuarisaaneq	9
Misissuineq oqallisiginninnerlu	11
<i>Sinnattugaq – 1914</i>	11
Mathias Storch ilisaritillugu	11
Sammisaq	12
Oqaluttuartoq	13
Oqaatsit atorlugit sunniiniutit	14
<i>Naasuliardarpi – 2020</i>	16
Niviaq Korneliussen ilisaritillugu	16
Sammisaq	17
Oqaluttuartoq	18
Oqaatsit atorlugit sunniiniutit	19
Sanilliussineq	22
<i>Isumasiuineq</i>	22
<i>Fanons 3 faser</i>	23
<i>Piffissaq</i>	23
<i>Qivittarneq vs. Imminortarneq</i>	25
<i>Oqaatsit oqaluttualiami atorneqartut</i>	26
Naggasiineq	27
Atuakkat atorsimasat najoqqutarisimasallu allattorsimaffiat:	30
Nittartakkaminngaanneersut:	31

Bilag A: Oqaluttualiap imaa

Bilag B: Inuttat, Suliap silarlikkut sanna, Suliap ilorlikkut sanna

Bilag C: Nittartakkatigut attaveqaqtigijittarfinni oqallitarfiit – Facebook

Aallaqqaasiut

Inuuusuttuaranngorama USA-mi ukioq ataaseq ukiisimavunga. Arnarsiara atuakkanik nuannarisaqartuuvoq, taakaninnerra tamaat kaammattortuarsimavaanga atuakkanik atuartassasunga aamma atuarsinnaasannik siunnersuuteqartarluni, naak meeraaninniit inuuusuttuaranngornissama tungaanut atuakkat tungaatigut soqtigisaqanngikkaluartunga. Atuakkat arlallit atuarlugit naammassisaleriarakkit oqaloqatigisarpaanga imai pillugit, isumasiortarlungalu qanoq isumaqarfinginerikka, tassanngaannit oqaluttualianik atuarnermut soqtiginninnera annertusiartuinnavissimavoq. Kalaallit Nunaannut utereernerma kingorna paasivara aataagalu soqtigisagut assigiittut, atuarneq. Ilulissanut atuanngiffeqarlunga angerlaraangama, ullut tamangajaasa issiavinni akileriilluta immikkut atuakkanik atuartarsimavugut, oqaaserpassuit atunngikkaluarlugit immitsinnut ilalersorluta, taamaaseriarlatalu atuarsimasagut naammassisimaleraangatsigit imarisinnaasai assigiinngitsut oqaluuserisarlugit.

Ilisimatusarfimmi ilinnialerama misissueqqissaarneq ingerlattalerpara, atuakkanik misissueqqissaarineq naammassilersimagaangat naqissuseqqittarpara, ilumut atuakkialerineq soqtigisaralugu. Atuakkialerineq ilinniarfinni amerlasuuni ilinniarneqartarpoq. Nunarsuarmi atuakkiortut arlallit atuakkiaat ilinniartunit sammineqartarput, tassani atuakkap imarisaa oqaatiginiagaalu nassaariniarneqartarsimallutik. Misissueqqissaariaatsit assigiinngitsut ullumikkut piupput, apeqqutaalluni suna misissueqqissaariaatsimi misissueriaaseq saliutinneqarnersoq, taakkulu atorlugit oqaatiginiagaq nassaarineqartarluni. Tassunga atatillugu oqaatsit atuakkiornerup silarsuaani atorneqartartut toqqammavigalugit misissueqqissaarusullunga aalajangersimavunga, bachelorimut inaarutaasumik naammassissutissannik.

Bacheloriliorlunga allaaserinninnissanni soqtigisimavara atuakkanut tunngatillugu sammisaqarusullunga, taamaalillunga aalajangerpunga qanga atuakkoriaaseq aamma ullutsinni atuakkoriaaseq misissoqqissaassallugit, oqaatsinik atuinermut tunngatillugu. Taamaattumik atuakkianik marlunnik toqqaasimavunga, oqaatsinillu sunniiniutit toqqammavigalugit misissueqqissaarneq ingerlatissallugu. Tamannalu suliassiissutip ilisaritinnerani itisilerluassavara.

Suliassiissutip ilisaritinnera

Suliamut allaaserilikkannut tunngatillugu atuakkiornerup iluani oqaatsinik sunniiniutinik atuineq misissorneqassaaq, Sinnattugaq (1914), Kalaallit Nunaanni atuakkiaq oqaluttualiaq siullerpaaq taavalu Naasuliardarpi (2020), nunatsinni atuakkiani kingulliit ilaanniittooq tunngavigalugit. Atuakkiorluni oqaatsit atorneqartut misissorusuppakka.

Misissuininni paaserusutakka makkuupput:

- Pissutsit suut oqaluttualiat nalaanni, inuiaqatigiinni atorneqartut nalaanneqartullu oqaluttualiat ilusaanut sunneeqataasimanerpat?
- Oqariartuutit suut atuakkiani taaneqartuni inituneruppat?
- Oqaatsini atorneqartuni, suut sunniiniutaappat?
- Ukiuni 106-nngortuni atuakkoriaaseq qanoq allaanerutigiva?

Misissuinermi periuseq

Teoriinut atorniakkannut empiritet atugassakka qulaani taaneqartut, qanoq allanneqarsimaneri taavalu qanoq oqaaseqatigiit atorneqarnersut iserfigillugit misissussavakka. Misissueqqissaarnera *inductiveuvoq*, tassani atuakkiat marluk toqqammavigalugit misissuissagama (Bryman 2016: 21ff). Atuakkat aallaqqaammut misissugassatut toqqarpakka, kingorna teoriit atugassakka aallaavigalugit misissuineq ingerlatissagakku, taamaattumik misissuineq *qualitativeuvoq* (Bryman 2016: 379).

Atuakkiornerup iluani oqaluttuarisaaneq allaaserissavara, *Kalaallit atuakkiaat 1990 ilanngullugu* Christian Berthelsenimit allanneqarnikoq najoqqutaralugu, aammattaaq Kalaallit Nunaanni pissutsit 1900-mit 2020-mut eqqartussavakka, tassani *Qaannat alannguanni : Kalaallit Nunaanni naalakkersuinikkut oqaluttuarisaanermit 1939-79* Tupaarnaq Rosing Olsenimit saqqummersinneqarnikoq toqqammavigissallugu.

Teoriini *Textanalyse.dk* Jørn Ingemann Knudsenimit ilinniusiaq 2012-imi saqqummersinneqartoq, misissuininni toqqammavittut atorniarpara, *sproglig virkemidler* taavalu *tema* aamma *fortællerforhold* aallaavittut atussallugit. Oqaatsit atorlugit sunniiniutit sammilerukkit *Analyse og relevans* atussavara Peter Heller Lützenimit 2003-mi saqqummersinneqartoq, tassunga pissutaavoq *Textanalyse.dk*-mi oqaatsit sunniiniutit pillugit taagutit atorusutakka ilaangimmata. Bilagitut ilanngussassakka tassaapput *Textanalyse.dk*-minngaannit, *Plotsegmentering, personkarakteristik* aamma *Komposition (ydre og indre)*.

Fanons 3 faser aamma teoriitut atussavara, tassani Sinnattugaq aamma Naasuliardarpi inississavakka sorlerni *faseniinnersut*, sanilliullugillu oqaluttuarisaanermut tunngatillugu toqqammaviusinnaammat.

Misissueqqissaareeruma, oqaluttualiat marluk sammisakka, paasisakka malillugit sanilliutissavakka isummersorlungalu.

Misissuininni kalaallisut allappunga, teoretikerit assigiinngitsut atukkakka qallunaatut allaqqapput, taakkulu taaguutit atugaat allanngornagit atuinnassavakka, taamaattumik qallunaatut kipungasumik allaqqasassapput, kalaallisulli nassuiartassavakka, misissueqqissaarnermi taaguutit atorneqartartut malillugit.

Misissueqqissaarnerup ingerlanerani isornartorsiuineq

Pisariaqarsorivara naqissusissallugu misissueqqissaarninni sukuiaatigineqartut uanga nammineq paasinnittaasera malillugu naliliinerummata. Taamaattumik misissueqqissaarnermi sukuiaatit aamma allaanerusinnaammata, atuartup nammineq paasinnittaatsi malillugu. Taamaalillunga misissuinera reader-response semik tunngaveqarpoq, tassa atuartup ilisimariikkani tunngavigalugit atuakkap imaanik tigusineq.

Teoriinik ilisarititsineq

Misissueqqissaariaatsit assigiinngitsut arlaqarput, sungiusimalluakkatta ilaat tassaavoq atuakkamik misissueqqissaarineq, atuakkap imarisaa tunngavigalugu atuakkiortup oqariartuutaanik paasiniaaneq. Tamanna malillugu oqaatsinik atuakkiornerup iluani atuineq misissorusuppara, tassa oqaatsit atorlugit atuakkiortup oqaluttualiami suna ersersikkusunneraa. Atuakkiortut oqaatsit tiguaaniutit assigiinngitsut atorsinnaasarpaat, assersuutigalugit oqaasersiat, assiliangortitsinerit, oqariartaatsit, oqaruserneq (*ironi*), tusangiasaarneq (*sarkasme*) aammalu qungujunnartut (*humor*). Tamaku iserfiginnginnerani sammisap imarisaa nassuaqqaassavara.

Sammisaq

Oqaluttualiat minnerpaamik ataatsimik sammisaqartarput. Sammisaq amerlanertigut oqaaseqatigiit ikittuinnaat atorlugit nassuiarneqarsinnaasarput.

Sammisat ilaatigut arlariiusinnaasarput. Oqaluttualiami sammisaq pingaerneqartarpoq, taamaattumik sammisat allat *bi-tema* immaqaluunnit *sidetemamik* taaneqartarput. Sammisaq

aamma akerleriittunik qulequtalerneqarsinnaavoq. Assersuutigalugu sammisaq sorsuttuleraarutaappat sorsunnerup akerlia ilanngunneqarsinnaavoq, soorlu *sorsunneq eqqissinerlu* (Knudsen 2012: 29). Ilaatigut oqaluttuami sammisaq nassaariniartillugu, aamma *eksistentielle temat* sammineqarsinnaapput. Tassunga tunngatillugu inuttaasup qanoq inissisimanera misissorneqassaaq. Apeqqutit inuttaasup qanoq issusaanut tunngasut tallimat atorneqarsinnaapput. Siulleq, Kinaavunga? Inuup ataasiakkaap kinaassusaa pillugu arlaatigut aporaattoqarsinnaavoq, taaguuteqartut *afklaret* aamma *splittet identitet*. Aappaat tassaavoq Sooruna piusunga? Tamanna inuunermi naleqartitanut tunngasuuvvoq, akerleriinnernut tunngassuteqarluni. Inuunermi isumaqartitat (*meningsfuldhed*) immaqaluunnit asuliinnartut isigisat (*meningsløshed*). Pingajuat tassaavoq Sumut atavunga? Tassani inuup inuiaqtigiinni inissisimanera pineqarpoq, assersuutigalugu inuiaqtigiinnut akuliusimaneq (*Social intergration*) immaqaluunnit inuiaqtigiinnit avinngarusimaneq (*social isolation*). Sisamaat Suuvunga? Tassani pineqarpoq inuttut qanoq ittuuneq, inuk ajunngitsoq ajortorluunniit (*godt eller dårligt/ondt menneske*). Tallimaat kingullerlu tassaavoq Qaqugu piujunnaassaanga? Tassani inuup qanoq toqumut attaveqarnera pineqarpoq. Inuuneq toqlu (*konflikt mellem liv og død*) (Knudsen 2012: 29-30). Inuttaasup qanoq ittuussusaa sukuiardeqareerpat, ajornartorsiut (*konflikt*) nassaarisaaq aqqutigalugu sammisaq nassaarineqarsinnaavoq. Knudsenip immikkoortut sisamat ajornartorsiutit (*Konflikt*) assigiinngitsunut inissiffissat allassimavai, siulleq *konflikten person-mod-person*, tassani inuttaasoq assigiinngitsunik akerlerisanik unammillerneqarsinnaavoq, tassa inuttaasut iluminni aaqqiagiinngeqatigiinnerit pineqarput, assersuutigalugu ajunngitsoq ajortorlu, ilaatigut aaqqiagiinngeqatigiinnerit anaanaasup ernerullu, uijusup nuliaasullu, immaqaluunnit ikinngutigiit iluanni pineqarsinnaapput. Konfliktip aappaa tassaavoq *person-mod-samfundet*, tassani eqqaaneqarsinnaapput inuttaasup inuiaqtigiinni ileqqut assigiinngitsut siumorlugit, nalimmassartariaqalersimasoq immaqaluunnit pikitsilersoq, ineriartornini ilutigalugu. Konfliktip pingajuat tassaavoq *person-mod-naturen*, tassani inuttaasoq pinngortitaminngaannit unammillerneqarneq pineqarluni, ajunaarnersuaasinnaavoq immaqaluunnit piffissaq, assersuutigalugu inuunerup ingerlarna inuuneq toqumut ingerlasoq. Tassani assersuutigineqarsinnaapput, inuttaasoq nappaammik eqqugaasoq, utoqqalinissamut annilaanganermik pigisaqartoq, annaasaqarsimalluni anniaateqartoq. *Konflikt* kingulleq sisamaallu tassaavoq *person-mod-sig-selv*, tassani inuttaasup ilumini ilungersuutai eqqaaneqarsinnaapput, imminut nassaariniarsarineq, imminut qularineq immaqaluunnit ilerasuuteqarneq (Knudsen 2012: 31) Sammisamik misissueqqissaarnermi oqaluttuartup sammivia aamma pinngitsoorneqarsinnaanngilaq.

Oqaluttuartup sammivia

Oqaluttuartup atuartilluta attaveqarfigisarpaatigut. Atuartullu 'piviusoq' iluamik paasissaguniuk oqaluttuartoq kinaanersoq paasisariaqarpaa. Tamannalu paasiniarnissaanut apeqqutit assigiinngitsut inissittariaqarput. Oqaluttuartup sammivia (*synsvinkel*) qanoq inisisimava? Oqaluttuertoq oqaluttuami ertsertarpa immaqaluunnit toqqorsimava?

Oqaluttuertoq oqaluttuami ilaava? (Knudsen 2012: 59).

Oqaluttuartup sammivia pingasunut avinneqarsinnaavooq, *ydre syn*, avataaninngaanniit isigisoq, *indre syn*, eqqarsaatnik ilisimaarinnittooq, taavalu *alvidende syn*, oqaluttuertoq tamanik ilisimaarinnittooq, tassa inuttat assigiinngitsut arlallit eqqarsaataannik misigissusaannillu oqaluttuap ingerlanerani immaqaluunnit ataatsimut ilisimaarinnittooq. Ammattaaq *fast synsvinkel*imik taaneqarsinnaasumik sammiveqarpoq, taannalu immikkoortuni (kapitalini) immaqaluunnit oqaluttuami (atuakkami) tamakkiisumi isiginnittaaseq atorneqartartoq. *Kombineret synsvinkel* tassaavoq oqaluttuartumit silarlikkut ilorlikkullu sammiviit akuleriisillugit atorneqartartoq, assersuutigineqarsinnaavooq inuttap eqqarsaatai, silarlikkullu pissusaa oqaluttuartup paarlakaajaallugit taakkartoraangagit (Knudsen 2012: pp. 60-61).

Oqaluttuartup nammineq oqaluttuami ersarissusissani aalajangertarpaa. *Implicit fortæller* (oqaluttuertoq ersinngitsoq) aamma *eksplicit fortæller* (oqaluttuertoq ersittoq) toqqarneqarsinnaapput. Oqaluttuertoq oqaluttuami ersikkaangami amerlanertigut kinaassusersiutit siulliat atorneqartarpoq, nalinginnaasumillu oqaluttuertoq ersinngikkaangami kinaassusersiutit pingajuat atorneqartarluni (Knudsen 2012: pp. 61-62).

Oqaluttuertoq tamanik ilisimasaqaraangami, ilisimasai assigiinngitsutigut saqqummersinnaasarput. Assersuutigalugu oqaluttuartup oqaluttuap iluani piffissami utersinnaasarami (*tilbageblik*), soorlu inuttaasut aqquaarnikuusaat ilisimasaqarfigalugit, immaqaluunniit pisussanik pasitsassaarisinnaasarluni (*forudskikkelse*). Oqaluttuartup ilisimasaasa saqqummersinnaaneri ilagisarpaat *implicit fortæller* atorsinnaallugu immaqaluunniit *implicit* aamma *eksplicit fortæller* marluutillugit paarlakaajaallugit atorsinnaasarlugit. *Eksplicit fortæller*, tassa oqaluttuertoq ersittoq, kisimi atorneqarpat, amerlanertigut *fortællerkommentar* atorneqartarpoq, *fortællerkommentar* atorlugu oqaluttuartup isummani oqaluttuami ersersittarpaa (Knudsen 2012: 63). Oqaluttuartup sammivia atuartumut sunniiniutaasarput, aammattaaq oqaatsit assigiinngitsut atorlugit oqaluttuertoq atuartumut sunniiniartarpoq.

Oqaatsit sunniiniutit

Oqaatsit oqalulluni atorneqartut *Talesproget*, tassa oqalukkaangatta atortakkagut taavalu allakkaangatta atortakkagut, *Skriftsproget*, sunniiniutaasарput atuakkiortumit atorluarneqartartut (Knudsen 2012: 66). Oqaatsit sunniiniutit assigiinngitsunut marlunnut avinneqarsinnaapput. *Eksplisit sprog* (oqaaseq erseqqissuliaq, nassuiartariaqanngitsoq) taavalu *implicit sprog* (oqaaseq toqqoqqasoq, pasitsassaarut immaqaluunnit toqqaannanngitsoq) *implicit sprog* atoraangatsigu eqqarsaatigeqqaarlugu paasisassaakkajunnerusarpoq, immaqaluunniit tigusisussap oqaatigisaq pineqartoq ilisimasaqarfereersimassavaa, taamaalluni sukuiaqqaarlugu isumaa tikanneqarsinnaalluni. Atuakkiortut amerlasuut *implicit sprog* atorlugu atuakkiortarput, taamaattumik oqaatsit atorlugit "toqqorterisarput", atuartussaq maligassiorlugu atuakkap ingerlarnanut (Knudsen 2012: 67). Sunniiniutit ilagivaat assilianngortitsinerit (*billedsprog*) tassaapput oqaatiginiakkap isumaa allanngikkaluarlugu, assiliatut isikkoqalersillugu saqqummiussineq. Allatatut allaqqasut *denotativiupput*, ordbogimi isumaat qupperneqarsinnaasut. Assilianngortitat *konnotativiupput*, tassa arlalinnik isumaqarsinnaallutik (Lützen 2003: 113). Assersuutigalugu tuukkaq angummut assersuutaasinnaavoq, ululu arnamut assersuutaasinnaalluni, aammattaaq tuukkaq piniarnermut assersuutaasinnaavoq, ululu pilannermut, taamaalillutik arlalinnik isumaqarsinnaapput. Isumaqalersitsisartut ilagaat assersuussineq (*sammenligning*). Assersuussinerup saavani oqaaseq 'soorlu' allanneqartarpoq. Oqaatsit marluk taamaalillutik atassuserneqartarlutik (Knudsen 2012: 108). Atuakkiortup nammineq aalajangertarpaa qanoq oqaatsit atorlugit atuartumut sunniiniassanerluni. Atuakkiortup oqaatiginiagaa suunersoq apeqquaalluni quiassuaatiginninnerit assigiinngitsut atorneqarsinnaapput, atuartumut ilaatigut nuannaajallatsisisinnaasut immaqaluunnit tupaallannarsinnaasunngorlugit. Quiassuaatiginninnerit assigiinngitsut pingasut nassuaatigissavakka. Qungujunnartut (*humor*) tassaavoq oqaluttuami pisumi atuartumut qungujunnartumik pisoqartoq, *humor* tusangiasaarinermiit oqarusernermiillu oqinnerusutut taaneqarsinnaavoq, tassani illaruaatigitittumut misiginneqataaneq ataqqinninnerlu ersarinnerusarmata (Knudsen 2012: 119). Tullia oqaruserneq (*ironi*) græskit taaguutaaninngaanneerpoq *eironeia*, takutitsinermik (*forstillelse*) isumalik. Oqarusernermik allattoq, oqaatigisami akerlerluinnaanik isumaqartarpoq. Oqaruserneq ingasaassinerusinnaavoq (*overdrivelse*) immaqaluunniit piaaraluni sakkukinaarussilluni (*underdrivelse*). Pingajuat tusangiasaarineq (*sarkasme*)

tassaavoq inummik assigiinngitsutigut mitalliineq. Inuit sanngiissusai, kukkussutai, sianilliorneri ersersillugit mittatigalugit (Knudsen 2012: 120)

Fanons 3 faser

Frantz Fanon (1925-1961) Caribieminggaanneersuuvoq, atuakkiortoq, psykiatereq, filosofeq aammattaaq politikkikkut isummanik siaruarterisartoq.¹ Taassuma allattarnermini ilaatigut nunasiaateqarneq isornartorsiortarsimavaa, taamaalillunilu taaguutinik pingasunik immikkoorutilinnik pilersitsimalluni, *Fanons 3 faser*inik ilisimaneqartut. Siulleq *Assimilations perioden*, tassaavoq nunaqvavissut nunasiaataaneq akuersaarlugu, nunasiaateqartut kulturiat atuleraat, assersuutaasinnaavoq kalaallit qallunaat inooriaasaat atulerpaat, atisatigut, nerisatigut ilinniartitaanikkullu periutsit atulerlugit. Aappaattut *Man mindes*, tassaalluni qanga pisimasut eqqaaniarlugit, assersuutigineqarsinnaavoq oqaluttuatoqqanik qaqlertuineq. Oqaluttuatoqqanik katersisoqartarsimavoq, upperisarisimasat allaganngorlugit naqiterneqartarnikuullutik. Pingajuat *Kamp perioden*, tassaasinnaavoq atuakkat aqqutigalugit akiuunneq, allatatigut pissutsinik mumisitsiniarneq, assersuutigalugu arnat angutillu nalaataminnik allannguiniarlutik allaaserinnilernerat, pisinnaatitaaffiit assigiinngitsut qaqlertorneqarlutik (Fanon 1968: 144). Kalaallit Nunaanni atuakkiornerup iluani Fanonip immikkoortui pingasut atuakkanut sammisassannut iliumaarpakka, siullermilli Kalaallit Nunaanni pissutsit atuakkiornikkullu oqaluttuarisaaneq iserfigissallugit.

Kalaallit Nunaanni pissutsit 1900-mit 2020-mut

Nunasiaataaneq pisimavoq Hans Egede Kalaallit Nunaannut tikereernerata ukioq 1721-ip kingorna. 1862-imi Paarsisut (forstanderskab) pilersinneqarput, politikkikkut isumalioqatigiissitarlu atuutsinneqarluni, kommuneråd aamma landsråd 1900-kkut aallartinnissaata tungaanut. (Trondheim 2002: 183). Avammut attaveqarnerit siullit ilagivaat 1925-mi telegram siulleq Qeqertarsuarmi Danmarkimut, Kunngi Christian qulunganut nassiunneqartoq. ”*Qeqertarsuarmi Radioqarfíup ingerlanneqalernissaa ullumi ammarpoq. Telegrammi siullerpaaq ataqqinnittumik Qallunaanit Kalaalliniillu Kunngimut nassiunneqarpoq. Maani ajunngilagut*”.²

---

¹ https://da.wikipedia.org/wiki/Frantz_Fanon 24. juni 2021

² <https://telepost.gl/om-tele-post/baggrund/om-tele-post/oqaluttuarisaaneq> 20. marts 2021

1930-kkunni Kalaallit Nunaat avammut matoqqasuuvoq, Danmarkimit nunasiaatigineqarluni. Avataanit tikittut nalunaarsorneqartarput. 9. april 1940 Danmark Tysklandimit tiguarneqarmat Kalaallit Nunaat Danmarkimut attaveerutsinnejarpooq. Taamaalillunilu Amerika pilersuisuulerluni. Kalaallit Nunaanni, siornatigut nioqququtissat takussaasimanngitsut, kalaallinit alutorilluinnarneqartut tikisinnejartarlersimallutik (Olsen 2002:17). Kalaallit Nunaata ammariartulerneranut peqqutaaqataapput radioaviisit aallartinnejarmata. 1942-mi qallunaat atuagassiaat Grønlandsposten misissuisimavoq Kalaallit Nunaanni radiot naalaarutit 400-t missaaniittut nunarput tamakkerlugu siaruarsimasut, taannalu tunngavigalugu radioaviisi kalaallisut qallunaatullu aallakaatinnejartalerpoq, biologi Christian Vibe, Kristoffer Lyngelaaqqissuisoralugit (Olsen 2002: 18). Taamanikkut radiomi sulisut isornartorsiornejarpiaq aqput kalaallit oqaasiinik atuinertik pillugu. Inuiaqatigiit radio aqqutigalugu oqaatsinik oqariartaatsinillu nutaanik ilisaritinnejartalerput, oqaasersiallu taamaalillutik pinngorlutik (Kleivan 2001: 39). 1953-imi inatsisit tunngaviusut allangortinneqarnerata kingorna, Kalaallit Nunaat nunasiaataajunnaarpoq. Nutaanngorsagaanerlu aallartinnejarluni, piniarneq aalisarnerlu inuutissarsiutini pingaarninngorlutik (Trondheim 2002: 183-184). Atuakkiornerup iluani oqaluttuarisaaneq pissutsitulli aamma ineriertorsimapput.

Atuakkiornerup iluani oqaluttuarisaaneq

Atuagassaqartitsiniarnerup pimoorunneqalernera 1850-1900-llu missaani aallarnisarnejarsimavoq. Allattaatsip 1850-ikkunni eqqunnejareernerata kingorna, kalaallit atuartitaasalerput, atuarnermik allannermillu ilinniarlutik. Nuummi ajoqissatut seminaria pilersinneqarpoq, kalaallit ajoqit kalaaleqatitik atuarnissamut allannissamullu ilinniartissinnaaniassagamikkat. Ilinniartitaaneq eqqunnejarmat inuiaqatigiinni oqallisaasalerpoq kalaaleq kinaanersoq, ilaat isumaqarsimapput piniartutut inuutissarsiuteqanngikkaanni kalaalivittut taaneqarsinnaanngitsoq, taamaalillutik Kalaallit Nunaat tикинneqartalermalli kalaallit inuiattut kinaassutsit eqqummaariffigilereersimavaat; 'uagut' 'taakk' -lu (Trondheim 2002: 182ff). Inuiaqatigiinnut kalaallinut iluaqutasussanik suliniuteqalernermi aallarnisaasuuvoq Hinrich Johannes Rink (1819-1893), kujataata naalagaa, ilisimatoq. H.J Rinkip 1857-mi Danmarkimi ukeereerluni Kalaallit Nunaannut uterami naqiterivinnguaq ujaqqamullu naqitanik assilialiut nassarsimavai. Ajoqi Rasmus Berthelsen (1827-1901) atuakkat naqitassat aaqqissuullugillu naqitertarpai, Lars Møller (1842-1926), kalaaleq inuusuttoq ikiortigalugu (Berthelsen 1994: pp.39-41). 1861-mi Atuagagdliutit saqqummersinneqaaarpooq. Atuagagdliutini saqqummertuni, inuiaqatigiit

assigiinngitsunik atuagassinneqartarput. Berthelsenip ukiut 1900-1930 taalliornerup atuakkiornerullu ukiui siullertut taavai, 1905-imi inatsisitaatigut atuartitaaneq – ilinniarfissuarmi meeqqallu atuarfianni – pitsangorsaaffigineqarpoq (Berthelsen 1994 : 65). Ilageeqarneq atuarfeqarnerlu ataatsimut ingerlanneqarput, provsti nunamut tamarmut qullersaalluni, niuertoqarfinni pigisaannilu palasit atuarfianissaq qullersaallutik ajoqillu palasinut ikiortaallutik meeqqallu atuarfianni atuartitsisuullutik (Berthelsen 1994: 66). 1910-mit 1920-mut kalaaliussuseq pillugu oqallinneq ingerlavoq, taamanikkut piniartut suli nunatsinni inuuniarnermi pingaaruteqarnerpaapput, inuutissarsiutit allat aallarnerneqarnerisigut, piniarnermut illersuisut ilaat Atuagagdliutini erseqqissumik oqaatigaa atorfillit kalaaliviunngitsut, qallunaanut issuaaginnartuugamik (Berthelsen 1994: 69). Atuakkiornermut Ukiut 1930-1950 missaani taalliortarneq oqaluttualiortarnerlu nutaanngorsagaasut Berthelsen allappoq. 'Qaammarsaaniaqatigiit' 1930-imi pilersinneqarput, atuagaaqqanik qaammarsaasussatut naatsorsuussanik naqiterisartut, paassisutissiat tassaanerupput inunnik pingaaruteqarsimasunik allaatigisat, siulitsinnik paassisutissiat misissuinernik tunngaveqartut aammattaaq peqqinnissamut tunngasut, sammisat ilagivaat Savalimmiuni pissutsit, kommunisme, nationalism fascismilu. Atuakkat qallunaatuunit nutsikkat takussaanerulerput, landsrådit Grønlands Styrelsello naqiterrittagaat (Berthelsen 1994: 117). Danskit atuakkiorstaasiat annerusumik kalaallinit ilisimaneqarnerulerput, tassani pissutaanerpaavoq taallianik atuakkianillu qallunaatuunik atuarniartalerneq. Taallioriaaseq nutaaq misigissutsinut, inuunerup nuannersortaanut alianartortaanullu, malussarissuuvoq aamma kusanassutsimut qalipaatillu allanngorarnerannut tappissuulluni (Berthelsen 1994: 119). Berthelsenip ukiut 1950-1975 missaaniittut nutarterinerup ukiuinik taavai. Kalaallit Nunaanni Naqiterisitsisarfik 1956-imi pilersinneqarpoq, kingornalu atuakkat amerlanerusut saqqummersinneqartalerput (Berthelsen 1994: 151-152). Atuakkiat amerlanersaat qanganisalersartauppuit, pissutaaqataasut ilagaat atuakkiortut piniartutut inuunermik ilitsoqqussarisimasartik allaatigissallugu nalornisiginnginnamikku (Berthelsen 1994: 157). 1960-kkut naajartorneranni inuusuttut atuakkiortut taalliortullu saqquminerulerput, misigissutsinut, nunagisamut inuinullu taalliat allakkiallu tunnganerullutik (Berthelsen 1994: 194). Berthelsenip ukiuni 1976-mit 1990-mut atuakkiat nutaanerpaatut taavai. Kalaalinngorsaaneq 1970-kkunni ingerlanneqarpoq. Kalaallit Nunaat erfalasoqalerpoq kalaallit oqaasii sapinngisamik saliutinniarneqalerput (Berthelsen 1994: 218). Ullumikkut inuiaqatigiit Kalaallit Nunaata avataanut attaveqarniarnerat ajornanngitsuararsuovoq. 1990-kkut naajartulerneranni nunarsuarmi internetti atorneqalerpoq, ukiullu ingerlaneranni nunarsuarmi atorneqarlualereerluni. Nittartakkap

atorluarneqalernerata kingorna avataaninngaannit sunnerneqarneq oqaatsitigut malunniussimaqaaq. Inuaqatigiinnummi periarfissarujussuarmik tunisivoq, taamatuttaaq inooriaaseq aamma allanngulertorluni. Atuakkiaq sammisassamma misissoqqissaarnerani tamanna iserfigissavara. Siullermilli atuakkiaq siulleq Sinnattugaq ilisariteeqqaassavara.

Misissuineq oqallisiginninnerlu

Sinnattugaq – 1914

Sinnattugaq takorluukkersaarusaavoq aqqanilinnik immikkoortortalik. Oqaluttuaq Niuertoqarfimmi Aappilattumi pisuutinnejarpooq. Inuttaapput, Paavia, Moorsisip Sabiinallu ernerat, Siilarsi, Siilarsip angajoqqaarsiarai Jaakukkut Kaalallu, taakkulu ernerri Juuserfi Suulullu, aammattaaq Siimuut Jaakup angutaa. Paavia nukappiaraavoq allanartoq, sianisooq apeqqarivissoq ilaannilu unilluinnarluni isumaliortartoq (Storch 1914: 9). Siimuut Jaakukkut angutaat, Paaviamut oqaluttuami sunniuteqarpooq, utoqqaq nuannaaginnartoq quiasaartorlu (Storch 1914: 24). Paavia paasisaqarusuttuuovoq, sunaluunnit isumaliutigileraangamiuk piumaleruniulluunnit puigorsinnaanagu (Storch 1914: 37). Paaviap Riigiina meeraaqatiginikuusani Nuummi ilinniarluni naapeqqikkamiuk asalersimavaa, imminnut nuannariilluarlersimagamik. Riigiinali Barsalaammut Nuup eqqaaneersumut katittussanngorpoq (Storch 1914: 79-80).

Siilarsi Suffialu, Qassiarsummiut Laarsip Pauliinap paniat, imminnut asaqatigiilerput. Siilarsilli angajoqqaarsiaasa Suffiap angajoqqaavilu isumaqatigiissimapput Suffia Juuserfilu katissasut, Siilarsillu tamanna akuerisinnaannginnamiuk qivissalluni aalajangerpoq (Storch 1914: 73-74).

Mathias Storch ilisaritillugu

Mathias Storch (1883-1957) palasiuvoq atuakkiortorlu. Ilinniarfissuarmi ukiuni pingasuni aamma palasitut Danmarkimi ukiut pingasut atuarsimavoq, Aalborgimi biskop Christian Ludwigsikkunni najugaqarluni. Kalaallit Nunaannut angerlareernermi kingorna kujataani sulisimavoq, kinguneranillu avannarpartersimalluni, 1920-mi Ilulissanut nuussimavoq toqussi tikillugu tassani najugaqarluni. 1914-mi Kalaallit Nunaanni atuakkiaq siulleq Sinnattugaq saqqummersippaa. 1915-mi Knud Rasmussenimit qallunaatuunngortinneqartoq.³

---

³ https://biografiskleksikon.lex.dk/Mathias_Storch 16. juni 2021

Sammisaq

Sinnattukkami sammisat pingaarnersaraat ilinniartitaaneq. Ilinniartitaanerup ingerlanneqarnera oqaluttualiami arlaleriaq isornartorsiorneqarpoq, oqaluttualiamilu initoorujussuulluni, assersuutigalugu ajoqip atuartitseriaasia oqaluttuarineqarpoq, qanoq naammaginanngitsigisoq : ”*Sooq ajoqerput taama assuarisarsoraajuk? Tassa ilissi meeqqat isumagilluanngimmasi. Misigereerpaami meeraatilluni atuarfimmi aallunneqannginnej qanoq ajortigisoq, isumaqarpungami kalaallit massakkut piitsuussutsiminnut paasisakippallaarnertik pissutigigaat.*” (Storch 1914: 23). Bi-tematut taaneqarsinnaapput asanninneq qivittarnerlu. Asanninnermut tunngasut inuttaasut assigiinngitsut pingasut eqqartorpaat. Siullermik Siilarsip Suffiamut asanninnera, tullia Paaviap Riiginamut asanninnera, pingajuat tassa Kaalap, asanninnerup pingaassusaanik isummersornera oqaluttuartup takutippaa. Asanninneq peqqutaalluni qivittarneq eqqartorneqarpoq, Siilarsi qivikkaluarpoq asasani Suffia qatanngutisiaminut Juuserfimut katitinneqarmat (Storch 1914: 74). Sinnattukkami sammisat akerlii ilanngutissagukkit *Ilinniarneq maleruutiinnarnerlu, Asanninneq ileqqorlu. Eksistentielle temat iserfigeriarutsigit, siullertut Kinaavunga?* Inuttaq pingarneq qiviassavarput. Paaviap meeraanermini suna tamaat apeqqusersortarpaa, Siimumillu immersorneqarnermi kingunerisaanik pissutsinik allannguerusussuseqalerluni, ilinniarusulerluni nunamini kivitseqataarusulerpoq. Oqaluttuap ingerlanerani inuuusuttoqatini allat ilaarlugit *afklaret identitetiminngaannit splitted identitetimut nuuppoq.* ”*Sooq annilaangavisi, siulivut ajoqinngorsinnaappata aamma uagut ajoqinngorsinnaavugut, ilinniakkattami ilaat atorfissaqartinngisavut nalugaluarutsigik soqutaanngilaq*” (Storch 1914: 63), tassani apeqqusertaleramiuk atuartitsisaleruni atorfissaqartinngisani pimoorullugit paasiniarneq ajoramigit, inuuusuttoqamminut allanut maleruutiinnarnerluni. Taamatuttaaq apeqqut Sooruna plusunga? Inuunermi isumaqartitani, allannguerusunneq, oqaluttualiap ingerlanerani suunersut nalulerpai, asasani Riigiina Barsalaammut katittussanngortoq paasigamiuk, itertutullusooq ippoq: ”*Tassani uninngatillugu inuuneq tamarmi taassumunnga uleerneqalerporlusooq. Manna tikillugu ilinniarnini eqqaaleramiuk imminik narrutsaatingaarpooq. Pilersaarutini tamaasa taamaatitani eqqaaniaaleraluarpai, inuunerali utertinnej ajornarsivoq, namminerlu pisuuvoq ilungersunnginnerminut. Imminullu aperaaq: 'Uanga kisima taamaannerpunga?'*” (Storch 1914: 82). Tassani takuneqarsinnaavoq, meeraanermini *meningsfuldhedimiittoq*, inuuusuttunngorami *meningsløshedimut* pigami, tupatsitaanermili kingorna *meningsfuldhedimut uteqqittoq*. Paaviap inuiaqtigiani sumut atanini ilisimavaa, ”*Mannami tikillugu inuit akornanni inuuneq nuannaarutissarsiffigivallaanngilaa, inooqataasa tamarmik meeraaneranit manna tikillugu*

pakatsisittaannarsimavaat" (Storch 1914: 82) tassa inuiaqatigiinni inissisimanini akuliusimaninilu nuannarinngilai, taamaalilluni *social isolationimiippoq*, pakatsisaannarsimagami. Sisamaannut tunngatillugu *Suuvunga?* Eqqaaneqarsinnaavoq Paviap Siilarsimit allagarsigami ilumut ikinngutaalluarnini apeqquseramiuk. Siilarsip eqqaaniissimasuuguni qivinnissaa isummamini pinngitsoortissimasinnaagaluaramiuk "*Ila ajussusia! Soorlulusooq Paavia aatsaat itilersoq misigissusialu uummarluni.*" (Storch 1914: 76) Inuttut ajunngitsuunini ajortuuninilu tassani isummerfigaa. *Eksistentielle temap* nassaariniarnerani, erserpoq inuttaasup ajornartorsiuttaa Knudsenip immikkoortuani aappaanniittoq, tassa *konflikten person-mod-samfundet*. Oqaluttualiami Paaviap asanninneq apeqqusersortarpaa, taamaalillunilu inuiaqatigiinni ileqqut oqaluttuartumit aamma apeqqusersorneqartarput. Riigiina allamat kositinniarneqartoq, arnaq asasani eqqarsaatigisinnanngiippaa. Killormut siunissani anguniarusutanilu kingumut eqqarsaatigilertorpai, qimaaffigisutut ilillugit. Oqaluttuartup oqaluttuami inissisimanera atuartumut pingaaruteqartarput, atuartumummi tiguaaniaruni oqaluttuartutut inissisimaneq eqqarsaatigisariaqarpoq.

Oqaluttuartoq

Sinnattukkami oqaluttuartup inissisimanera allanngorarpoq. Atuakkiami oqaluttuartup kinaassusersiutit pingajuat atorpaa. Tassani inuttamiit inuttamut sammivik (*synsvinkel*) nuutinneqartarluni. Oqaluttuartoq tamanik ilisimaarinntuuvoq (*alvidende syn*). Tassa oqaluttuartup inuttaasut arlallit eqqarsaatai misigissusaalu ilisimaarisarpai, assersuutigalugu "*Angunniliu tikikkami nerereerluni aniniariarmat malillugu qianiarfigilerpaa. 'Paavia oqarfigereeraluarpakkit unnerluttaqqunak unnersiuinnartaqqullutit,' angutaa oqarpoq. ... 'Sunaana pillugu maanimiut illui pitsaaneruppat, sunalu pillugu inuisa asimiukasinnik taasarpaatigut, soorlu uatsinnit imminnik pitsaanerutittut, suna pissutaava? ' Angutaata akinagu ersaagut tagiartulerpaa. Apeqqutit taakkorpiaat namminertaaq isumaliutigisarsimavai, kisianni meeqqanut pisariaqanngissorigamigit apeqqutaa akinagu oqaannarpoq: 'Sussa meeraqativit taama pisaringatsit ilaginnaannartarniakkit.' Taamalu oqarluni qaanni ornillugu qimappaa.*" (Storch 1914: 11). Oqaluttuartup suna oqaluttualiami ersersikkusunneraa apeqqutaalluni oqaluttuami *eksplicit fortæller* atorneqartarpoq. Sinnattukkami oqaluttuartoq ersilertarpoq atuartoq qanoq isumaqassanersoq maligassiulluni, assersuutigalugu "*Moorsisi aamma isumaliuleraluarpoq taarsigassarsiniartarumalluni,*

kisianni qangaanilli nerisassaq pillugu taarsigassarsineq ajorami akornutigaa." (Storch 1914: 33), tassani atuartoq paasitinneqarpoq taarsigassarsiniarneq ajortuusoq. Pissutsinik isornartorsiuileraangami inuttaasut eqqarsaatai iserfigisarpai, silarlikkullu oqaluttuarileraangamigit oqaluttuartup atuartoq toqqaannartumik attavigisarpaa, assersuutigalugu "*tusareerparput qimmiata sisamaat toqunneqarsimasoq*" (Storch 1914: 32). Tamanna arlaleriarluni Sinnattukkami atorneqarpoq, aamma kapitali 5-ip aallartinnerani oqaluttuartup atuartoq oqaluttuami ilannguppaa "*Ukiut arlalialuit qaangiinnarpavut*" (Storch 1914: 42) taamaalilluni atuartoq oqaluttuami ilaasutut inissittarluni. *Fortællerkommentarinik* oqaluttuartup atuartoq aamma tuniorartarpaa. Tamanna kapitalip aappaanni Paaviap Siimuullu oqaloqatigiinneranni erserpoq. Tassani oqaluttuartup isummani *fortællerkommentar* ersersippaa, tassa ajoqip atuartitsinera isornartorsiorneqarluni, "*isumaqarpungami kalaallit massakkut piitsuussutsiminnut paasisakippallaarnertik pissutigigaat*" (Storch 1914: 23). Oqaluttuartup inisisimanera atuartumut sunniisarput, taamatullu oqaatsit atorneqartut misissoqqissaanerani atuartumut sunniiniutit assigiinngitsut saqqummiutissavakka.

Oqaatsit atorlugit sunniiniutit

Oqaatsit atorneqartut Sinnattukkami erseqqissuliaapput, tassa *eksplicit sprog* atorneqarnerupput, oqaatsit nassuiartariaqanngitsut, toqqaannartut, toqqoqqasunik isumaqanngitsut. Assersuussineq (*sammenligning*) Sinnattukkami atorneqartarpoq. Oqaluttualiap aallartinnerani meeqqat isumaqatigiinngitsut eqqartorneqarput. "*Asimiukasiit qimaannarlugit uagut immikkut pinnguassaagut*" Hansi ajuallassimalluni suaarpoq. Hansi kiffap Saamuap erneraa, nukappiaqqallu taakku niuertup palasillu erner Guutiusarivippai." (Storch 1914: 7).

Oqaaseq "*Guutiusarivippai*" isumaqartinneqarpoq meeqqat pineqartut Hansip qummut isigai, naalagaralugit, malersortarlugit, Guutimut nukappiaqqat assersuunneqarput. Atuartumut paasinnilersitsivoq qanoq nukappiaqqat marluk isumaqarnersut, allanik qaangerneqarsinnaanngitsut. Kapitalimi tassani aamma qungujunnartunik (*humor*) imaqarpoq, meeqqat imminnut akerartuutsillugit Hansip Suulut siorasaarpaa toqunniarlugu, Suulullu akivoq "*Toqukkumma toqullassavakkit,*" (Storch 1914: 8) Akissut meerarpallassinnaasoq atuartumut qungujunnartutut sunniivoq. Kapitalip tulliani ajoqi ilinniarsimannitsoq atuartitsiniaasaarluni atuartitai isileramik isumaqatigiipput mittatiginiarlugu. "*Ajoqiat kiisami apersuinialerpoq :*" 'Eli kinaana, 'aperiinnaqaaq.

'Utoqqalineq ajortoq ajoqersuaq, ' Suulup Anniita isussuuppa. 'Utoqqalineq ajortoq ajoqersuaq, ' Anniita akinasuarpoq. Taavalu meeqqat illakuluutilerput. Ajoqip Suulut angumerisimagamiuk isussuussisoq apersulerpaa kamalerluni. Illakuluinnarmatali kamavilluni assani peqitillugit Suulut silugutereerlugu ornippaa. Tilloriaraluarlugulu qimaariariarmat Paaviannguakkuluk qingaasigut tilluppa aalersorlugu.

Kamaqqiinnarlunili Suulut niaquagut tigoriaraluarpa, Suululli ajoqip niuisa ataannut pulariarmat qulaatiinnarlugu ajoqinnguakkuluk akip sinaanut tuimikkami tuini pillutsippaa. Taamaaleruttortorlu igalaamit palaseerpallappoq. Qangali qujanannguarsi. Taavalu illup ilulii anialermata, meeqqat nilliallutik illarnermillu naakasiitik patillugit aniapput uffa taama ajoqertik nimaartigisoq. " (Storch 1914: pp. 20-21). Atuartumut pisoq qungujunnarsinnaavoq, pissutigalugu illumi atuarfiusumi susoqarnersoq takorluulersitsigami, naak kamannerit annersaanerit oqaatsit namminermi illarnanngikkaluartut, oqaatsit ataasiakkaat oqaaseqatigiillu atorneqartut atuartumut sunniippu. Qungujunnarsineranut sunniisut ilagaat "Paaviannguakkuluk" nallinnartoq. Taava "ajoqinnguakkuluk" oqaluttuartumiit ironi atorneqartoq takuneqarsinnaavoq, tassunga pissutaatippara, oqaluttuartup ajoqi marloqiusatut saqqummiukkamiuk, ajoqi kamattoq, kamak namminermini ajortuuvoq, -nnguakkuluk isumamini nallinnartumik isumaqarpoq, oqaluttuartoq allassimasinnaagaluarpoq "ajoqersuaq", kisiannili atuartumut tiguaaniutitut atorpaa, taamaalilluni taanna oqaaseq ataaseq isummamigut nallinnaraluartoq, ajortutut inissinneqarsinnaalluni. Sarkasme assersuusianni aamma atorneqarpoq 'Utoqqalineq ajortoq ajoqersuaq, ', tassani Suulut ajoqiminnut innersuussilluni Anniita oqaquaa, tamannalu ajoqimut takutitsineruvoq, ajoqip periusanut tikkuaasutut, nalunanngitsumik sivisuumik ajoqiusimasoq. Ironimik oqaluttualiaq aamma imaqarpoq, oqaluttuartup Siimuut atorlugu ironiimik takutitsivoq, palasi tikikkami katittussaqarnersoq aperimmat Siimuut "uanga"-mik oqarpoq, peqqissimileraluarlunilu (Stoch 1914: 21). Qungujunnarsinnaasut oqaaseqatigiit naanerini takuneqarsinnaakkajupput. Atuartumut pissangalersitsisut ilagaat Kaalap asanninnermut isummersuutaa: "Puigorsinnaanngilaali Juuserfip oqaasia: 'Suffiap asanngilaanga' Imminik aperaaq. Eqqaavaa inassutaannarmik uinissimagami, qanorlu appariileqqaaramik pilluanngissusertik. Erniinnarluttiinnarumalleraluarpoq, imminilli oqarfigaaq angajoqqaat naalagaassapput, taavalu alakkariartorpai" (Storch 1914: 49) Tassani Kaalap asanninneq appariinnermi pingaartusoq nalunngikkaluarlugu ileqqoq atugaasoq apeqqusersorpaa, naggataatigullu ajugaatillugu, naak imminut apeqqusersulerluarluni iliussissani eqqortuunersut pillugit. Atuartumut pissanganermik tamanna kinguneqarpoq. Oqaluttualiaq qanoq ingerlaqqissanersoq atuarumalersitsilluni.

Oqaatsit atorlugit sunniiniutaasut qulaani taasamma tassaapput, ileqqunut taamanikkut atugaasunut, isornartorsiuinerit, eqqaareerpara atuartitaaneq arlaleriarluni isornartorsiorneqartoq, ileqqut inuiaqatigiinni atorneqartut – asanninnermut tunngasut, inuiaqatigiit iluanni aporaanneq, ilaatigut oqaluttuartup atuakkami isornartorsiorpai. Taamaalluni oqariartuitigaa, ilinniarsimaneq inuiaqatigiinni pisariaqarluinnartoq, ilisimasakinneq inuiaqatigiit iluanni akornutaasarmat, soorlu kapitali 1-im i oqaluttuarineqartoq Paaviakkut Aappilattumut pigamik niuertoq nersualaarniarlugu Siimuup oqaaseq ”*Dårlig bestyrer*” innersuussutigisimagaa, uffalu akerlianik isumaqartoq, kukkuninili nalugamiuk taamaalluni meeqqat ajutoortippai (Storch 1914: 10).

Naasuliardarpi – 2020

Oqaluttualiami malinnaavigineqarpoq arnaq inuusuttoq, Nuummi najugaqartoq. Danmarkimut ilinniariarniarluni piareersartoq. Inuttaasoq angajoqqaani qatanngutinilu perioriartornermini najorpai. Nunagisamini asasaqarpoq. Inuttaasup arnaq asasanilu Danmarkimiinnermi nalaani aappariinniarlutik aalajangerput, unammilligassalli assigiinngitsut suli utaqqipput. Oqaluttuap ingerlanerani inuttaasoq Nuummiippoq, Danmarkimiilluni aamma Tasiilami. Inuttaasut toqqaannartumik isikkui taakkartorneqanngillat, misigissusaalli isumaallu oqaluttualiami ersersinneqartarput.

Niviaq Korneliussen ilisaritillugu

Niviaq Korneliussen (1990-) 2012-mi atuakkiortutut saqqummersitsisalernera aallartippoq, tassani inuusuttut akornanni atuakkiornermi unammisitsinermi ”ALLATTA”-mi naatsukullaliaa ”San Francisco” saqqummersinneqarmat. Atuakkiaa siullerpaaq HOMO sapienne 2014-mi saqqummerpoq, taanna 2015-mi Nunat Avannarliit Nersornaasiuttagaat⁴-nut atuakkiaa innersuunneqarluni.⁵ Taamatuttaaq atuakkiaa kingulleq Naasuliardarpi 2020-mi saqqummertoq aamma Nunat Avannarliit Nersornaasiuttagaanut 2021-mut innersuunneqarluni.⁶

⁴ 1962-mi pilersinneqarpoq, atuakkialianut taallialianut nunat avannarlerneersunit kajumissaasiisarpoq. Nunat Avannarliit Nersornaasiuttagaata anguniagarivaa nunat avannarlerni oqaatsit allakkiallu soqutigineqalernerunissai, aammattaaq suleqatigiilernissamut taavalu eqquumiitsuliornermut inuiaqatigiinnullu sunniuteqarnissamut suliniuteqartut akuersaarneqarnissai.

⁵ <https://forfatterweb.dk/oversigt/korneliussen-niviaq> 18. marts 2021

⁶ <https://www.norden.org/da/news/her-er-de-nominerede-til-nordisk-raads-litteraturpris-2021> 18. marts 2021

Sammisaq

Naasuardarpiup sammisarivaa imminut toquttarneq, *bi-tema-rivai* asanninneq, inuttut ineriartorneq. Asanninneq oqaluttualiami sammineqangaatsiarpoq. Akerleriinnik sammisanik quleqtalissagukku Naasuliardarpiup sammisai tassaapput, *inorosunneq toqorusunnerlu*, *asanninneq kisimiinnerlu*. *Eksistentielle temanut tunngatillugu*, inuttaasup inuttut inissisimanini assiginngitsutigut takutittarpaa. Oqaluttuap ingerlanerani inuttaasumut kinaassuseq *splittet identitet* atorneqarpoq, tassunga inissinneranut pissutaavoq oqaluttuap aallartinnerani oqaluttuartoq imminornissani eqqarsaatigisarpaa, siullermik Maliina naapikkamiuk Iliveqarfimmiilluni ilerrit saallugit issialluni imminorniarluni eqqarsarpoq (Korneliussen 2020: 43) aappassaanik nakorsiarluni nakorsaq oqaluuppa uummatini anniaralugu, tammaannarusunninilu eqqaallugu (Kornerliussen 2020: pp.83-84). Inuttaasup naleqartitai (*meningsfuldhed*) killeqarput, anguniagaqartutut inissisimanngilaq, Danmarkimut atuariartornissani pimoorutinngilaa, anaanaata apersoqattaartarpaa poortuisimanersoq, passini eqqaamasimaneraa, Maliinallu atualeruni pensumissaa pillugu mailia marserusukkaluarpa, Maliinap nammineq soqtiginarlugu (Korneliussen 2020: 17). Inuttaasortaaq avatangiisiminut akulerusimanngilaq, taamaalilluni *Social isolation*imiilluni. Danmarkimi ineqatini atuaqatinilu akuuffigingilai. Oqaluttuartup ilisimareerpa ilaquattaminit pissutsimigut allaanerulluni, tamannalu qatanngutaata nuannarisaraa, namminerlu inuttaasup nalunngilaa "Aliikkutaallaraangavit!" *Qatanngutiga oqarpoq kisimilu illalaarluni. Sinneri nalaasaarfimmut kikiatugaanikoorpaseqalutik oqaassisaminnik nalornisupilussuupput.*" (Korneliussen 2020: 24). Aappanilu qimareernermik kingorna inuttaasoq imminut ajortutut, ipeqartutut naleqanngitsutut isigivoq "*Illit inuuninni pisuni ajornersaavunga, nalunngisama tamarmik inuuneranni. Inunngorsimasussaanngikkaluartungaana...illilli minguitsuinnaavutit. Uangalu mingutsippakkit*" (Korneliussen 2020: 277). Tallimaat qaqugu piujunnaassaangamut tunngasoq, atuartup oqaluttualiap ingerlanerani paasiartuinnarpaa inuttaasup toqu qanoq soqtigisaqarfigitigineraa. Meeraaneraninggaanniit tamanna aallaaveqarpoq. Aanaanilu nuniagiarlutik qivittup inigisimasaa, Tulugannguani, aanaavata takutippaa. Qivittarneq, inuaqatigiinninngaannit peerusunneq, inuttaasup assut soqtigilerpai, ullut tamangajaasalu "qivittup" inaa takusartarlugu (Korneliussen 2020: 72-73). Inuuusuttuaranngoriartornermini kammaginerpaasaa Tulugannguani imminorpoq. Imminortarnerliuna suna? Sumit aallaaveqarpa? Qassit Kalaallit Nunaanni imminortarp? Imminoriartartut qanoq sullinneqartarp? Apeqquterpassuit oqaluttuartup paaserusuppai. Guujullu, Maliinap illooraata, imminoreernerata kingorna, oqaluttuartoq internetti atorlugu

paasiniaasaqattaarpoq, assigiinngitsutigut paasisaqarfisaminik. *Eksintentille tema nassaariniartillugu paasinarsivoq inuttaasup ajornartorsiutaa namminerminiittooq*, Knudsenip immikkoortuni sisamaasuni taasaani, tassa *konflikten person-mod-sig-selv*. Inuttaasoq suli imminut nassaariniarpoq, misigisarnikuusani tunngavigalugit, kinaanerluni suli naluaa, imminullu ajorilertarluni asasaminut annersitsisimagaangami. Inuttaasup paasigamiuk Maliinap uterfigeqqinnavianngikkaani, inuunera paatsiveeruppoq, silarsuaa sequmippoq, qimaaffissatuami anaanami, sianerfiginerata kingorna, aamma itigartitaavoq, anaanaa qasugami sinissagami. Taamaalilluni inuttaasoq tulaavissaaruppoq, nunarsuarmi kisimiilersutut misigivoq.

Oqaluttuartoq

Naasuliardarpimmi oqaluttuartup kinaassusersiutit siulliat, oqaluttualiap naanissaata tungaanut atorpaa. Inuttap ataatsip eqqarsaatai misigissusaalu oqaluttualiami ersersinneqartarput, *"Taarnera iluareqaara. Atuaqatitaakka allaannginnamik sivisoorujussuarmik ilisarisimasariinnikut. Quiasaarisoqartillugu tamarmik nipitoorujussuarmik illaqattaarput, soorlu meeraaqatigiinnikuullutik ukiut arlallit takusimanatik naapeqqittut. Akornannut pillunga illaatigisaat paasinngikkaluarlugu illaraangata illartarpunga."* (Korneliussen 2020:79) Oqaluttualiami taamaattumik sammivik *indre syn* aammattaaq *fast synsvinkel* atorneqarput, oqaluttualiaq tamakkerlugu inuttaq pingaardeq kisimi malinnaavagineqarpoq, inuttat allat eqqarsaatai atuartup ilisimanngimmagit, inuttali pingaernerup isiginnittaasia malillugu, tassa isigisai inuttat pingaannginnerit qisuarialtaasigut atuartup aatsaat paasisaqarfisarpai *"Orneriarlugu taliatigut nutsuarnialerpaa, Sabinali kamalluni Maliinap assaa peerseriarlugu qiteqqilerpoq. Nukillaangaqaluni nerriveeqqanut ammalortunukariarluni qiteqatissarsiorluni angutit issiavianniit nusunniaqattaalerpai"* (Korneliussen 2020: 192).

Oqaluttuartup *eksplicit fortæller* atoramiuk, isummani ersersittarpai, nammineq paasinnittaatsini malillugu *"Guujulli anaanaa issiavissuarmi suli issiavoq, ataataa siniffimmi taamatuffaarik innangavoq, eqqarsarpungalu aliasunneq timikkut ikinitssisinnanersoq, pussortorneqalersitsisinnanersoq. Eqqarsarpunga qaugu inuunermut uteqqissanersut, inuunermut uteqqikkumaarnersut."* (Korneliussen 2020: 202). Oqaluttuartoq ersittuummat aamma oqaluttualiami *fortællerkommentar* atorneqartarput. *"'Nalunngilara sumiinnersoq, takanunngarnaviaangilagut, allamunaasiit ingerlateqqinneaannassaagut. Inunnik eqqaavusi!' oqarpoq anillunilu."* (Korneliussen 2020: 216) *fortællerkommentaritut*

taaneqarsinnaavoq, oqaluttuartup isummani Maliina aqqutigalugu oqaatigamiuk, napparsimaveqarfiit, kommunellu sullisseriaasiannik isornartorsiuigami.

Oqaatsit atorlugit sunniiniutit

Oqaluttualiami oqaatsit atorneqartut oqaluinnarpalaarput, taamatuttaaq oqaluttualiami inuttaasut oqaloqatigiinnerat aamma atuarneqarsinnaalluni. Oqaluttuartup inuusuttut ullutsinni (2018) oqaluttariaasiat atorpaa, taakkunani assersuutaasinnaavoq kalaallisut qallunaatut tuluttullu oqaaasersiat oqaatsillu oqaluttuami atorneqartarmata ”... *peqqutilimmik angerlarsimaffeqanngilatit. Ilami, what doesn't kill you makes you stronger, og universet giver dig ikke utfordringer, du ikke kan klare.*” (Korneliussen 2020: 64). Oqaaseqatigiit kingulliit oqaluinnarpalaarput, toqqaannarlu nassuiartariaqarnatik, tassa eksplisit sprog atorneqarluni. Oqaasersiat assigiinngitsut oqaluttualiami atorneqarput, hvidviinni, ibumetinilluunniit, ”Tassa gigtileqinaatit” (Korneliussen 2020: 11). Assersuussinerit assigiinngitsut aamma oqaluttualiami atorneqarput, ”*QUJANAQAAQ AALLALIIVIKKAMA, suaarusuppunga, ataatamalu qoorortuuaraa aariarlugu, immersagaa tamaat nungullugu iikkamut igalaanullu seqqoqattaariarlunga illupalaamiit tingerusukkaluarpu*” (Korneliussen 2020: 28) oqaaseq kingulleq ”tingerusukkualuarpu”, inuttaasoq imminut timmissamut assersuuppoq. ”’Timmiaq,’ oqarpoq, ’timmissatut ikkusupputit.’” (Korneliussen 2020: 34) ”*Timmisinnaanngilatit!*” qulinik ukioqarlunga aanaap illuanit pissinngitsiartunga tuigalu suli napinngitsiariga suaarpoq.” (Korneliussen 2020: 35) Arlaleriarluni inuttaasup timmissat namminerminut assersuutigisarpai, piffimmiit piffimmut tammarusuttarnini eqqartorpaa, kiffaanngissuseqarluni inuulluni. Oqaluttuallu ingerlanerani atuartup paasiartuinnarpaa timmiaq sorlermut imminut assersuutarnersoq, tassa tulugaq. ”*ipertoqaatit*” (Korneliussen 2020: 88), tassani allatut aamma paasineqarsinnaavoq, anaanaata timaa ippertuneraraa, kisianni inuttaasup nammineq allatut paasivaa. Ilaqtariiullutik nereqatigiikkamik inuttaasup arlaleriarluni ilaqtuttani oqaassisaartsittaqpai, tassani takuneqarsinnaavoq inuttaasup humoria ilamininngaannit allaanerusoq, ilaqtigullu ilani oqaaseqaatiminik nipangersittarai, kukkusumillu oqaaseqaraangat anaanaata sakataartarpaa (Korneliussen 2020: 25). Inuttaasoq ilaqtariinni ”*den sorte får*”-uvoq, oqaluttualiamili timmissamut imminut assersuunnermini tulugaalluni. Tulugaq avatangiisiminut nalimmassallaqqippoq, timmissanilu silassorinnerpaatut isigineqartut ilagalugu, europamiut atuakkioriaasaanni tulugaq ipertuutut

eqqartorneqartarpooq, ajorteqarluni toqumullu assersuunneqartarluni⁷. Oqaluttualiami *Humor* atorneqarpoq oqaluttuartup aallariartulerami qatanngutini ineeqqaminiittooq inuullaqqussallugu isikkua assersuusiarivaa "Soorlu torulleq" (Korneliussen 2020: 48) Taanna assersuussineq atuartumut qimmaallannartuuvoq, sunniillunilu atuarusulersitsilluni. Atuartumut pissanganarsaarlisutullu ippoq, qilanaalersitsilluni allanik assersuusianik oqaluttuami peqarnersoq. Qatanngummut torulleq aamma mitallernerusinnaavoq, torulleq oqaluttuani amerlasuuni, meeqqanut oqaluttualiani, pinniitsuullunilu navianartuuvoq, kisiannili sianiiikaartuuvoq uupakaatikkuminartuullunilu, inuup torulleq ikorsimaguniuk, pisuussutinik akilerneqarsinnaasarpoq⁸. Oqaluttuartup taamaalilluni qatanngitilu assigiinngissusertik eqqaavaa, qatanngutaa arnaata isaaninngaanniit kukkusinnaanngilaq.

"'Poortuereerpit?' ajaga aperivoq. *Qinngannik naaggaarpunga. 'Isumaqlungasapaatip akunneranik sioqqutsillutit poortuisartutit? Aammaana ilaa meeraallutit nassatassatit allattoqqissaartarnikuugitit? qujaginnippalulluni aperivoq. 'Naa, uanga,' qatanngutiga oqarpoq. 'Suut tamaasa allattoqqeqqissaartarnikuuatit, kukkulaaraangavit aatsaalooqqittarlutit, aaqqissuillaqqinnerpaallutit,' anaana oqarpoq ulussakkullu nipitalimmik kunillugu. 'Illit pingaernerpaat qimattuarlugit,' qatanngutima oqarfingivaanga, isersimasullu illalerput.*" (Korneliussen 2020: 27) Tassuuna takuneqarsinnaavoq inuttaasup qatanngutini navianartullusooq isigigaa, tassami unammillertigigamiuk, anaanami qatanngutini salliutittuarmagu. *Humor* ilu inuttaasup eqqarsaatersuuteqarnermini aamma takutittarpai. "Maqaasinassaqaatit," oqarpoq.

Ukiumut marloriaannapajaaq takusarpugut, takunissatta tullissaanut maaniikkuma Danmarkimiikkumaluunnit assigiinnarpaa," illarlunga oqarpunga.

Illaqatigineqanngilanga. (Korneliussen 2020: 23). Assersuussinerit *humor* tallit allat inuttanut allanut atorneqarput. "Nukappiaraq nukiinnaq maligaasiortunik kuultinik nujalik allaanngivippoq Nunat Avannarliit upperisatoqaanni guutit ilaat... Niviarsiaraq qaortunik nujalik Ceciliemik ateqarpoq... Sikaritsit Cecilit, atia eqqaamaniassagakku eqqarsarpunga." (Korneliussen 2020: 75) Oqaatsit allanneqarsimasut, qungujunnarsinnaapput, oqaluttuartup assersuusiai ilimanngissinnaagamik. Taamaalilluni atuartoq tiguarneqartarluni.

Ironi humor ilu akulikitsumik atorneqarput, taakkualu sunniisuupput, atuakkap imarisaaanut oqilisaasutut illutik. Oqariartaatsit assigiinngitsut atorneqartarput, "Jeg synes, du skal stikke en finger i Jorden, 'Cecil oqarpoq'" Inuttaasup paasinnginnamiuk paasitinneqarpoq

⁷ <https://denstoredanske.lex.dk/ravn> 29. august 2021

⁸ <https://denstoredanske.lex.dk/trold> 30. august 2021

oqariartaasiusoq, qallunaat atortagaat. Kalaallit Nunaanni oqariartaaseqarnersoq aperitikkami “*itit toorukku paasissavat*” nassuaatigaa. (Korneliussen 2020: 86) Oqariartaaseq “*Tulukkat qaqtippata*” atuakkami nassuiarneqarpoq qanoq isumaqarnersoq (Korneliussen 2020: 28). Inuttaasup nittartagaq atorlugu oqariartaatsit ullutsinni atugaalersimasut arlallit saqqummiuppi, ilaatigut Facebookikkut atuakkani oqaatigisarlugit ”*remember that everything that is happening around you, good or bad, is in some what conspiring to help you*” (Korneliussen 2020: 65) aamma ”*Forgiving doesn’t make you weak. It sets you free*” (Korneliussen 2020: 271). Tassuuna takuneqarsinnaavoq qanoq Kalaallit Nunaat nunarsuamut attaveqaatitigut aamma akuliusimatigisoq, taamaasilluni inuusuttunut periarfissiilluni oqaatsit assigiinngitsut atuakkiami minnerpaamik pingasut atorneqarnissaanut periarfissiisumik.

”*Asannilersimassanngikkaluaravit, utoqqatserpunga, utoqqatserpunga, utoqqatserpunga, allatut iliorsinnaannngilanga kisiat utaqqatserlunga. Illit inuuninni pisuni ajornersaavunga, nalunngisama tamarmik inuuneranni. Inunngorsimasussaanngikkaluartungaana. Inuit oqartarput sunaluunniit ajunngitsuinnaasinnaanngitsoq. Minguisuinnaasinnaanngitsoq. Sunaluunniit minguitsuinnaasinnaanngilaq. Sunaluunniit minguitsuinnaasinnaanngilaq. Sunaluunniit minguitsuinnaasinnaanngilaq, illilli minguitsuinnaavutit. Uangalu mingutsippakkit.*” (Korneliussen 2020: 277). Uteqattaarineq atuartumut sunniiniutaavoq, ilumut inuttaasoq utoqqatsernini pimoorukkaa. Allaat inuttaasup anniarnera atuartumit malugineqarsinnaasutut illuni. Minguk oqaaseq aamma uteqattaarneqarpoq, uteqattaarnerani atuartumut takorluuilersitsisutullu ippoq, minguk qanoq misinnarnersoq, inuttaasup ilumini misigisani mingummut sanillersuuppi.

Oqaluttualiami inuttaasup imminortarneq google-ramiuk nutaarsiassaqartitsivik Kristelig dagblad allassimasoq *Kalaallit Nunaanni inuusuttut akornanni imminortarneq kulturinngornikuuvoq* (Korneliussen 2020: 181). Allaaserisaq ulloq 24. november 2018 saqqummersinneqarnikuovoq, tassanilu Niviaq Korneliussen atuakkiortutut isummersuutai suliniutaalu pillugit aporseeqarsimalluni⁹.

Oqaluttualiami inuttaasup aqqa taaneqanngilaq, tessuuna tiguaaniutitaa erserpoq, atuartup oqaluttuartumut qaninnerulersitsinera. Arnaq ateqanngitsoq, inuusuttoq, ilinniariarniarluni aallalersoq, ullutsinni kalaallit inuusuttut amerlasuut ilinniariarlutik nunagisartik qimallugu aallartarput, ateqannginneranut peqqutaatippa, atuartoq imminut sanillersuussinnaaniassamat oqaluttuartumut.

---

⁹ <https://www.kristeligt-dagblad.dk/liv-sjael/unge-i-groenland-er-selvmord-blevet-en-kultur> 21. august 2021

Atuakkiortup anguniarpaa imminortarnerit annikinnerpaaffissaminiissasut, oqaatsit atorlugit atuartoq sunniiniarfivaa, qanoq imminortarneq ilaquaasunut ikinngutaasunut qanigisaasunut kalluaatigisarnersoq. Oqaatsit kusassagaanngitsut atornerisigut, atuartoq misigissutsikkut eqqorniartarpaa, ilumut imminortarneq kikkunnit tamanit akiugassaasoq, ilaquaasutut, ikinngutaasutut, sullisisuutut – kommunemi peqqinnissaqarfinnilu.

Sanilliussineq

Isumasiuineq

Sinnattugaq ataatsimut isigalugu saqqummernermi nalaanut (1914) tulluuttorujussuuvoq. 1800-kkut naajartulerneranut inissikkusuppara, tassunga tunngavigivara, oqaluttualiami Paarsisut suli atuummata. Paarsisut 1862-imi pilersinneqarput, 1900-kkut aallartisimalernissaata tungaanut, tassani kommuneråd aamma landsråd pilersinneqarnikuugamik. Seminaria Nuummi 1847-mi pilersinneqarpoq, tassanilu ajoqissat atuartalerlutik. 1905-mi ilinniarfissuaq meeqqallu atuarfiat pitsaanngorsaaffigineqarput. Sinnattukkamilu ajoqip suleriaasia iluarineqanngitsoq qulaani eqqaareerpara. 1910-20-kkut ingerlaneranni kikkut kalaaliunersut apeqquserneqartalerpoq, Sinnattukkami aamma tamanna erserpoq, Siimuut utoqqarsuaq aqqutigalugu "*piniarluarneq qimattariaqanngilluinnartoq sungiusarunnaariartorpaat,, taamalu nunaqarfiit amerlanersaanni piniartut saperuttartunngoriartuinnarput*" (Storch 1914: 23). Paavia inuusuttunngoreerluni sinnattortitaagami, suli ländsrådit atorneqarmat. Inuttaasoq Paavia nunamini assut allanngueqataarusuppoq, kivitseqataarusuppoq nunap imminut napatinissaanut. Sinnattortitaanermini paasivaa, kalaallit siumukalertorneranut sulilluaqataasimasut ilagigaanni (Storch 1914: 103).

Naasuliardarpi 2018-ip nalaaniittuusoq takussutissanik peqarpoq: *Arnap sakiaani qorsummik neonimik qalipaatilimmik allassimavoq, "RIP1981-2018"* (Korneliussen 2020: 11), takussutissanik arlalinnik allanik aamma peqarpoq. Kiinnakkut timikkullu kakiortinnerit ukiuni kingullerni saqqummeraluttuinnarput, taamaattumik aamma nutaarsiassani assigiinngitsuni oqallisaasarsimallutik, atuakkiortullu tamanna atorluarpaa, oqaluttualiami inuttaasup ajaata kakiorteri eqqartorneqarmata (Korneliussen 2020: 26).

Atuakkialiap imarisaa oqimaappoq, Kalaallit Nunaannilu imminut toquttarneq oqallisaasaraluartoq, Korneliussenip kusassarnagu atuakkiamini saqqummiuppaa. Imminut

toquttarneq pillugu oqaluttuartup assut paasisaqarfigerusuppa, tassungalu tunngatillugu oqaluttualiap ingerlanerani paassisutissat assigiinngitsut qaqilertorneqarput, pisortat nittartagaatigut nassaarineqarsinnaasut assigiinngitsut, soorlu Kalaallit Nunaanni imminut toqussimasut kisitsisaatigineqarnerat, Grønlands statistikimiit, taamatuttaaq imminoriarsimasut napparsimaveqarfimmuit kommunemiillu sullinneqarneranut tunngasunik isornartorsiuisoqarluni.

Fanons 3 faser

Sinnattugaq Fanonip *Assimilation periodetut* taasaanut inissippara. Oqaluttualiami pinggaarnertut ilinniarneq, allannguerusunnerlu oqariartuutit ilagimmatigit. Nunasiaateqarnerup akuersaarneqarnera ersarippoq, qallunaat ilinniartitaaneq Kalaallit Nunaannut eqquppaat, piniartuunerlu inuussutissarsiuutit qimakkiartuaarneqarput 1900-kkut aallartisimalerneranni. Sinnattukkami ilinniarneq siunissatut isigineqarpoq, Paavialu sinnattortitaagami takuneqarsinnaavoq Kalaallit Nunaat Landsrådeqartoq qinerseqqammersimasullu oqaluttuami eqqaaneqarpoq (Storch 1914: 100), tassa 1800-kkut nalaani Sinnattugaq pisimasuusinnaavoq.

Naasuliardarpi Fanonip *kamp periodemut* inissippara. Tassunga inissinneranut pissutaatippa oqaluttualiami inuttaasup kinaanini paaserusukkamiuk. Tasiilamiitsilluni angut napparsimavimmi uninngasoq ilisimasarilerpaa, paasivaalu angutip taassuma oqaluttuartup aanani ilisarisimalluarraa. Oqaluttuartup aanaami qanga inuunerisimasaa paasisaqarfigerusuppa, taamaallilluni kamp periodemi Fanonip nassuaataa tassunga tulluulluni. Qanga pisimasut qaqilertorneqarput, oqaluttuatoqqat, sorlaqarfinnut utersarneq (*tilbage til rødderne*). Tamakku pillugit immikkoortumi tullermi itisilerneqassaaq.

Naasuliardarpiup kamp periodemut inissinneranut peqquaasut ilagaat, pissutsinik mumisitserusukkami. Imminortarneq akiorniarlugu allataavoq, inuiaqatigiinnik eqiilersitserusukkami, aalassatsitserusullunilu.

Piffissaq

Atuakkat qulaani taakkartukkakka piffissami assigiinngitsuni allataasut takuneqarsinnaavoq. Sinnattugaq atuakkiani takorluukkersaarusiani kalaallisut siullersaavoq. Taanna siunissamut isigisuuvoq, kalaallit inuunerinnerulissagunik namminneq iliuuseqartariaqartut oqariartuutaata ilagaat, kalaallit ilinniartariaqartut siunissartik pillugu. Qallunaat inooriaasaattut kalaallit inooriaaseqalersimanerat, akuersarnerallu tassani

takuneqarsinnaavoq, kaammattuisuuvoq inuiaqatigiit ataatsimut kivitsinissaannut, ilinniagaqarnissaannut. Kisianni aamma oqaluttualiami Siimuup isummersuuta: "piniarluarneq qimattariaqanngilluinnartoq sungiusarunnaariartorpaat,, taamalu nunaqarfitt amerlanersaanni piniartut saperuttartunngoriartuinnarput" (Storch 1914: 23), takussutissaavoq ukiuni 1910-1920-kkut nalaanni kalaaliussuseq oqallisaasimasoq, kina kalaaliua, piniartoq immaqaluunnit atorfilik kalaallisut oqalussinnaasoq. Taamaalilluni Mathias Storchip isumassarsiorfittut tigusimassavaa.

1930-mi "Qaammarsaaniaqatigiit" atuagassanik qaammarsaasussat. Atuakkat nutsikkat atuakkoriaatsit allat takkusuutilernerata kingorna qallunaat atuakkoriaasiat kalaallinit ilisimaneqalerpoq. Taalliortariaaseq atuakkiortariaatsillu nutaat 1960-kkut nalaanni saqqummertalerlutik, taakkualu misigissutsinut, inuunermut tunngassuteqarput. 1970-ikkut kalaalinngorsaaneq ingerlanneqarpoq. Naatsumik oqaatigalugu *Fanonip fasenut* ukiut iliorassagutsigit, 1900-kkut aallartinneranni *Assimilations fasemiippit* inuiaqatigiit, 1950-60-kkut nalaanni *Man mindesimiippit*, 1970-kkullu nalaanni *Kamp perioden* inuiaqatigiinni aallartinneqarluni. Kingusinnerusukkut internetip pinngornerata kingorna nunarsuaq tamakkerlugu atuakkoriaatsit nunani allaninngaanneersut, Kalaallit Nunaanni aamma ajornanngitsuaqqamik pissarsiarineqarsinnaalerput. Tamannalu aamma peqqutaaqataasinnaavoq kalaallit atuakkiortut ullutsinni atuakkiornerup iluani tiguaaniutinik arlalinnik ilisimasaqalersimanerat. Naasuliardarpi kalaallit atuakkiaasa kingulliit ilagaat. Tassanilu takuneqarsinnaavoq imminut aallaavigineq qitiutinneqarnerusoq. Inuttut qanoq issuseq oqaluttualiami aallaavigineqarpoq, ukiuni nutarteriffiup 1950-1975 nalaani atuakkiaq Naasuliardarpi kingoraartaasoq taamaalilluni takuneqarsinnaalluni. Taamanikkut qanoq issuseq taalliortuni atuakkiortunillu misigissutsit pillugit allattoqartalerpoq. Atuakkiortariaatsimi allannguutaasimasut ilagaat ataatsimut iliuuseqarnermiit, inuttut ataasiakkaatut iliuuseqarnerit ullutsinni qitiutinneqarnerusut. Naasuliardarpimmi inuttaasup avatangiisimi isummersuutai salliutinneq ajorpai, qanoq issutsi aallaavigalugit qanoq pisoqassaneranik aalajangiisarpoq.

1970-ikkunni politikkikkut isornartorsiuisut amerlasuut saqqummertalerput, pissutsinut assigiinngitsunut akerliullutik, tamanna aamma Naasuliardarpimmi ersarippoq. Oqaluttuartup napparsimaveqarfiit, kommunellu sullissinerat arlaleriarluni isornartorsiortarpai, Maliinap illooraata imminornerata kingorna paasisat malillugit. Aammattaaq oqaaseeqqani tamanna takuneqarsinnaavoq. "17: *Utaqqisuni normu 110-uvutit, kisitsisaannaavutit, timimineq, blodtypeq, journaleq.*" Aamma " 2: *Qanoq ateqarpunga? Ateqanngilanga, kisitsisaannaavunga.*" (Bilag A, **oqaaseeqqat** takuuk).

Qivittarneq vs. Imminortarneq

Qangarsuaaniilli Kalaallit Nunaanni qivittarneq oqaluttuatoqqani assigiinngitsuni tusartarsimavagut, ilaatigut Arktisk Institutip nittartagaani, Sonnes base kalaallit oqaluttuatoqaataanik toqqorsiveqarpooq, tassani takuneqarsinnaapput ilaatigut H.J Rinkip Knud Rasmussenillu oqaluttuatoqqat assigiinngitsut katersorsimasaat¹⁰. Nittartakkamiittut oqaluttuatoqqat katersorneqarsimasut 1823-1960-llu akornanni ketersorneqarsimapput (Sonne 2005: pp.3-4). Ujarlummi "Qivittooq" allakkaanni amerlasoorpassuit oqaluttuatoqqani qivittunut tunngasut nuissapput, taamanikkut qivittarneq takussaasoq, ullutsinni imminortarneq takussaavoq. Naasuliardarpimmi imminut toquttarneq eqqaariikkattut sammineqangaatsiarpoq, Sinnattukkamut qivittarnermut sanilliunneqarsinnaalluni. Naasuliardarpimmi inuttap pingaernerup, inuit arlallit imminortut nalaattarsimavai, aammattaaq inuttaasoq nammineq, imminornissamut eqqarsaateqartarsimalluni, Sinnattukkamilu Siilarsip asasani pisinnaannginnamiuk aamma inooqataarusukkunnaarluni. Siilarsi qivereernermi kingorna uggualerpoq, utertillunilu ajunaarluni. Soormiuna ullutsinni imminortartut qivittartunit nalinginnaanerulersimasut? Nunasiaataasimanerup kingunerinerlugit? 1900-kkut aallartinneri isigeriarutsigit, inuiaqatigiit qangatut inooriaasiat ileqqilu suli iluamik allanngornikuunngillat. Amerlasuut piniartuupput, amerlasuut suli illunik illoqarput, kalaallit inooriaasitoqaat suli amerlasuunit attanneqarluni. Taamatuttaaq Sinnattukkami qivittarneq nalinginnaasutut eqqartorneqarpooq, ajuallassimagunik, kanngusussimagunik arlaatigulluunnit erloqissuteqarunik, inuk aalajangiisinggaavoq qivissalluni, inooqataarusukkunnaarluni. Europamiut inooriaasaat Kalaallit Nunaanni atugaalernerata kingunerisaanik, piniartuuneq aalisartuuneq qimakkiartuaarneqarsimapput. Eqqaariikkattullu ullutsinni imminortarneq atorneqarpooq, inooqataarusukkunnaarnertut. Nunarsuaq tamakkerlugu imminut toqunnissamik pinaveersaartitsinermut 10. september ullaorititaavoq (World Suicide Prevention Day - #WSPD) tamannalu Naalakkersuisunit tapersorsorneqartoq, Naalakkersuisut nittartagaanni allaqqavoq. Tassani allaqqavoq imminut touttoqartarnera inuppassuarnut sunnertissutaasartoq, 2019-imilu inuit 45-it Kalaallit Nunaanni imminut toqussimasut¹¹. Atuakkiortup Niviaq Korneliussenip taakku kisitsisit atuakkiamini Naasuliardarpimmi atorpai.

---

¹⁰ <https://arktiskinstitut.dk/vidensdatabaserne/groenlandske-sagn-og-myter-sonnes-base> 26. august 2021

¹¹ https://naalakkersuisut.gl/kl-GL/Naalakkersuisut/Pisut/2020/09/1009_Selvmordforebyggelse 26. august 2021

Oqaatsit oqaluttualiami atorneqartut

Sinnattukkami oqaatsit kusassarlugit oqaatiginiagaq oqaatigineqartarpoq. Paaviap misigissutsini allattaaveeqqaminut allattarpai, Siilarsip misigissutsini Paaviamut allaganngorlugit nassiuppai. Tassuunakkut takuneqarsinnavoq qanoq 1900-kkut aallartinneranni misigissutsit eqqartorneqartarneri matoqqatigisimanersut. Naasuliardarpimmi oqaatsit atorneqartut toqqaannartumik saqqummiunneqartarput, ullutsinni inuit sungiusimaleraluttuinnarpaat kusassaanatik oqaatiginiakkaminnik allaaserinnittarlutik, oqaatiginnittarlutik. Naasuliardarpimmi oqaatsit assigiinngitsut atorneqarput, ullutsinni inuuusuttu akornanni akoorineq atorluarneqartutut taaneqarsinnaavoq. Oqaatsinik akoorineq radioaviisimi 1942-mi aallartittumi atorneqalersimavoq, taamaalilluni ukiuni tulliuttuni 78-ini annertusiartuaarsimalluni. Tamannalu atuakkiortup Naasuliardarpimmi atorluarpaa. Oqaatsit toqqaannartut kusassagaanngitsut atorneqartartut malunnarput, oqaaseeqqani 45-suni_oqaatsit kusassarneqanngillat, atuartumut sunniiniutitut atorneqartut.

Nr. 32: *Angut. 41-nik ukiulik. Ineeqqamini nivinngarluni. Ernerata 13-inik ukiullip aqaguani unnukkut nassaarivaa.*

nr. 29: *Najavit tujuuluaqqatit ineeqqanniit tigoriarlugit akitsiminut pooritittarpai, kiagussunninnerit unernullu tarnutit naamaartarpai, piffissarli ingerlalaarsimatillugu nutsanut qaorsaatisunnilertarput. Kisimiikkaangami ineeqqanni nipilersuutitit appittarpai, matulu matoriarlugu takorloortarpaa ineeqqanniittutit* (Bilag A takuuk).

Ullutsinni attaveqaqatigiittarfiit assigiinngitsut inuuusuttu akornanni atugaasorujussuunerat allattariaatsimut toqqaannartumut sunneeqataasimasinnaapput.

Oqariartaatsit nutaat Naasuliardarpimmi atorneqarnerupput, qallunaatut tuluttullu oqariartaatsit atorneruneqarput, soorlu aammattaaq oqariartaat qanganisaanerusoq "Tulukkat qaqrortippata" atorneqarpoq, nassuaaserlugu, atuartussamut paasinarsarneqarluni. Mathias Storchip nalunnginneqaataasa ilagaat oqariartaasinngorsimasoq "Ilumut tamanna angeqaaq, sulisorlu akissarsissaaq", atuakkami arlaleriarluni eqqaaneqarpoq, naggasiutigineqarlunilu "Kisianni suliassaq angeqaaq, sulisorlu akissarsissaaq – Guutip saammaanneranit."

Oqariartaaseq Sinnattukkami atorneqartut nassuaasersorneqanngillat, Naasuliardarpimmili ataaseq nassuaasersorneqarluni. Oqariartaatsit Naasuliardarpimmi qallunaatut immaqaluunnit tuluttut nassuaasersorneqanngillat, tassungalu takussutissaavoq atuakkiortup

ilimagereeraa atuartussap qanoq isumaqarnersut nalunngerriissagaa, tassa *implicit sprogiulluni*, inuttat qanoq iliulernerannut pasitsassaarutitut atorneqarlutik. ”’remember that everything that is happening around you, good or bad, is in some what conspiring to help you’, niaquauatigut anaarusuummeraluarpara. Atlantikukkoorluni ipunniassammat umiatsiamut pullattakkamut ikisikkusukkaluarpara. Paassisagaluarpaa inuuneq taamak oqitsiginngitsoq.” (Korneliussen 2020: 65). Taanna pasitsassaarutaavoq, ilumut oqaluttualiaq ajunngitsumik naanavianngitsoq.

Naggasiineq

Oqaluttualiat sammisamma marluk misissoqqissaarneranni paasisakka arlaliupput. Kalaallit Nunaanni pissutsit oqaluttualiat allanneqarneranut sunniuteqarsimaqaat. Sinnattukkami oqaluttuaq Atuartitaanerup nutarsarneqarnerata nalaani pisimasuutinnejarpooq, taamaattumik atuakkiortup ilinniarsimasuunissaq pingaartippaa, siunissami Kalaallit Nunaata iluani niuerneq anguniarneqarsinnaanngoqqullugu, ”*Sissamut periallartoq sissaq tamarmi qarmarsimavoq ujaqqanik, umiarsuaaqqallu aqumikkut allanneqarput sumit pissusertik nalunaarlugu: Ilaat Aasiaat, ilaat Sisimiut, ilaat Uummannaq il.il...*” (Storch 1914: pp.98-99). Taamaattumik oqariartuut initunerpaaq tassaavoq ilinniaqqusineq. Imminut toquttartut ikileriarput – kisianni Nunatsinniunngitsoq” – taamak Sermitsiaq.ag allassimavoq 08. februar 2019-imi saqqummertumi¹². Kalaallit Nunaanni imminortarneq Niviaq Korneliussenip epidemtitut taavaa, Kristelig Dagblad-iminngaannit apersorneqarami. Tamannalu akiorniarlugu ingerlaqatigiinnissamik aaqqissuiniarluni ulloq 30. oktober pisussamik (Bilag C takuuk). 2020-mi Naasuliardarpi atuakkiortup saqqummersippaa, imminortarnermullu tunngasuuvvoq. Taakku atuakkiat marluk sammisaat ilimagisanninngaanniit assigiissuteqarnerupput. Sammisat *bi-tematut* taaneqartut asanninneq, inooqataarusukkunnaarneq, inuttut unammilligassaasinaasut assigiinngitsut inuttaasut tamarmik aqquaarpaat, assersuutigalugu inuttut qanoq inisisimancerup tungaatigut. Inuttut unammilligassat inuttaasut tamarmik iluminni paasiniagassaqarput, Paaviap Riigiina pisinnaajunnaarlugu paasigamiuk nukissani allamut atulerpai, ilinniarnermut sukataarusussusaa takkuppoq, siunissami qaamaneqartutorlusooq inissilluni, tamanna aamma sinnattortitaanermini takuaa, Kalaallit Nunaanni suliniuteqarsimanera oqaluttuarisaanermi allanneqarsimammat. Naasuliardarpimmi inuttaasup paasigamiuk Maliinalu uteqqinnaviaratik, silarsuaa sequmippoq, Canadamut aallarniarluni aalajangeraluarpoq,

¹² <https://sermitsiaq.ag/kl/imminut-toquttartut-ikileriarput-kisianni-nunatsinniunngitsoq> 29. august 2021

nutaamik aallartikkusulluni. Kisianni taanna pilersaarut aamma iluatsinngitsoormat, suna tamarmi taartittutullusooq inissippoq. Taamaalilluni inuttaasut tamarmik ajornatorsiut piusoq tigusisariaasaanni assigiinngitsuuusut erserpoq. Sinnattukkami Paavia *eksistentielkriseqarpoq*, nalulerpaa oqaluttualiap ingerlanerani sorusunnerluni. Naasuliardarpimmilu inuttaasup aamma tamanna aqquaarpaa. Paavialli ajorsarnerata allamut, ilinniarnermut pimoorussilernissamut kajumississippi, Naasuliardarpimmilu inuttaasup ajorsanini tunniutiinnarfigaa.

Taakkunani oqaluttualiani atuakkoriaaseq allannguuteqarsimasoq takuneqarsinnaavoq, ilaatigut taariikkattut oqaasersiat amerlasoorujussuit Naasuliardarpimmi atorneqarlutik, Kalaallit Nunaanni atuakkiaq siullermut naleqqiullugu. Tassunga tunngaviit ilagaat, Kalaallit Nunaanni politikkikkut aalajangiisarnerit inuaqatigiinnut suunniisarneri. Inuaqatigiinni naleqartitat assigiinngitsut piffissap ingerlanerani allanngoriartorsimapput, tamatumunngattaaq inuttut naleqartitanut tunngatillugu allanngulertorlutik, tamanna aamma atuakkoriaasermut sunniisimavoq. Suliarineqarneri sammisallu eqqarsaatigalugit oqaluttualiat assigiikkaluartut, takuneqarsinnaavoq ukiuni 106-ini ingerlareersimasuni pissutsit allarluinnaasut. Naleqartitat ilaatigut oqaluttualiani marluusuni assigiissuteqarput, asanninneq ilinniagaqarneq sammisatut qitiutinnejqaraluartut. Sinnattugami ilinniarnissaq pingartinneqartutut oqaatigineqaqattaarpoq, inuttaasut aqqutigalugit, soorlu Siimuut utoqqarsuaq tamatumunnga aqqutigineqartoq. Naasualiardarpimmi inuttaasoq ilinniariartorluni aallarpoq, kisiannili ilinniarneq Sinnattugamut sanilliullugu oqaluttualiami qitiutinnejqarpallaanngilaq, tassani inuttut kinaassuseq peqqinnissarlu oqaluttualiami initunerummata. 1900-kkunni inooriaaseq eqqarsaatigissagutsigu, misigissutsinik eqqartuisoqarneq ajorpoq, amerlanertigullu inuup nammineq pigiinnartarpai, allanut oqaluttuarinagit. Ullutsinni uagut kalaallit sungiukkanluuttiinnarparput ulluinnarni misigissutsinik eqqartueqatigiissinnaalluta, taamaalilluni ikioqatigiinneq kaammattueqatigiinnerlu atugarinerulernikuullutigit. Ullutsinni periarfissaavoq aamma nittartakkakut attaveqatigiiffinni annissuisinnaaneq. Facebook-imi gruppinik assigiinngitsunik pilersitsisoqartarpoq annissuiffigineqarsinnaasunik siunnersuiffiusinnaasunik isumassarsiorfigineqarsinnaasunillu, taakkunani assersuutigineqarsinnapput Arnanut Oqalliffik aamma Angutit Ikorfartoqatigiit (Bilag C takuuk) Misigissutsinut eqqartuinissamut tunngatillugu ullutsinni periarfissat arlaqarput, Naasuliardarpimmi atorneqartut ilagaat Attavik, ammasarfii aamma oqaluttuami ilanngunneqarpoq, tamakkulu atorluarneqartartut takuneqarsinnaalluni. Niviaq Korneliussennip Kristelig Dagblad-iminngaannit aporsorneqarnerani aamma

paasissutissiissutigineqarpoq attaveqaqatigiittarfimmi Facebookimi qupperniliorsimasoq "Imminorerit : 0 : Selvmord"-mik ateqartumik, taassunga siunertaavoq atuakkiortup Kalaalllit Nunaanni imminortarneq akiorniarlugu qupperniliorisimavaa (Bilag C takuuk). Ukiuni 106-nngortuni atuakkiat allanneqarneraniilli qaangiuttullu, atuakkiat marluk misissoqqissaakkakka allaanerungaatsiarput. Tamatumunnga pissutaatippara 1930-kkut nalaanni atuakkiat assigiinngitsut Kalaallit Nunaannut tikisinneqartalernerata kingorna, qularnanngilaq kalaallit atuakkiortut aamma tamakku atuakkiat nunani allaneersut isumassarsiorfigisaraat. Sinnattugaq ingerlaavartuuvoq, Naasuliardarpilli ingerlaavartuulluni aamma kingumut qiviartapoq, inuttap qanoq misigisaqarsimaneranik, tamanna aqqutigalugu atuartoq inuttaq ilorlikkut kinaanersoq ilisimasai annertusiartorput atuakkap naanissaata tungaanut. Sunniiniutitaaq amerlanerujussuit Naasuliardarpimmi atorneqarput, taamaalilluni atuartoq oqaluttualiamut sunnertisimanerusinnaalluni. Malittarisassaqanngilaq qanoq atuakkiortut oqaluttuartassanersut, atuakkiortassanersut immaqaluunnit suut sunniiniutit atortassaneraat. Kisianni ullumikkut atuakkiortut arlalinnik periarfissaqarput paassisallugu, suut atuartartunut sunniiniutit assigiinngitsut atorsinnaanerlugit. Nunarsuaq tamakkerlugu ilinniarfeqarfeqarpoq atuakkianik sammisalinnik, tamakkulu ineriartortuartillugit, atuakkiortunut aamma iluaqutitaqarsinnaavoq, qanoq sunalu atorlugit atuartartut tiguarsinnaanerlugit sakkussanik aallerfigisinnaasassaminnik.

Aatuakkat atorsimasat najoqqutarisimasallu allattorsimaffiat:

Berthelsen, Christian

- 1994 . *Kalaallit atuakkiaat 1990 ilanngullugu*. Atuakkiorfik.

Bryman, Alan:

- 2016: *Social research methods*, 5.th edition, Oxford University Press, New York.

Fanon, Frantz

- 1968: *Fordømte her på jorden*. Rhodos, København. (Oversat af Lis ThorbjørnSEN efter orig.udg. *Les damnés de la terre*, 1961)

Kleivan, Inge

- 2001: *Den historiske baggrund for at grønlænderne har ét fælles skriftspråk* in: Språk i Norden pp. 17-45

Knudsen, Jørn Ingemann

- 2012: *Textanalyse.dk*. 2. udgave. Specialtrykkeriet Viborg, Danmark

Kornerliussen, Niviaq

- 2020: *Naasuliardarpi*. Milik publishing .

Olsen, Tupaarnaq Rosing

- 2002: *Qaannat alannuanni : Kalaallit Nunaanni naalakkersuinikkut oqaluttuarisaanermiit 1939-79*. Atuagkat.

Sonne, Birgitte

- 2011: *Eksempler på Fortolkningsmuligheder i SONNES BASE 2005 over grønlandske fortællinger*

Aaneqarfia: <https://arktiskinstitut.dk/vidensdatabaserne/groenlandske-sagn-og-myter-sonnes-base> 26. August 2021

Storch, Mathias

- 1914: *Sinnattugaq*. (A. K. Lyberth, Red.) 2014 Iluniusiorfik Undervisningsmiddelforlag & Kristian Storch.

Tróndheim, Gitte

- 2002: "Dansk og grønlandsk etnisk identitet i Grønland" In: Etnisk kompleksitet. pp:181-202

Nittartakkaminngaanneersut:

1. https://da.wikipedia.org/wiki/Frantz_Fanon
(Atuarneqarpoq 24. juni 2021)
2. <https://telepost.gl/om-tele-post/baggrund/om-tele-post/oqaluttuarisaaneq>
(Atuarneqarpoq 20. marts 2021)
3. https://biografiskleksikon.lex.dk/Mathias_Storch
(Atuarneqarpoq 16. juni 2021)
4. <https://forfatterweb.dk/oversigt/korneliussen-niviaq>
(Atuarneqarpoq 18. marts 2021)
5. <https://www.norden.org/da/news/her-er-de-nominerede-til-nordisk-raads-litteraturpris-2021>
(Atuarneqarpoq 18. marts 2021)
6. <https://denstoredanske.lex.dk/ravn>
(Atuarneqarpoq 29. august 2021)
7. <https://denstoredanske.lex.dk/trold>
(Atuarneqarpoq 30. august 2021)
8. <https://www.kristeligt-dagblad.dk/liv-sjael/unge-i-groenland-er-selvmord-blevet-en-kultur>
(Atuarneqarpoq 21. august 2021)
9. <https://arktiskinstitut.dk/vidensdatabaserne/groenlandske-sagn-og-myter-sonnes-base>
(Atuarneqarpoq 26. august 2021)
10. https://naalakkersuisut.gl/kl-GL/Naalakkersuisut/Pisut/2020/09/1009_Selvmordforebyggelse
(Atuarneqarpoq 26. august 2021)
11. <https://sermitsiaq.ag/kl/imminut-toquttartut-ikileriarput-kisianni-nunatsinniuungitsoq>
(Atuarneqarpoq 29. august 2021)
12. <https://www.norden.org/da/nominee/niviaq-korneliussen>
(Atuarneqarpoq 11. august 2021)
13. <https://www.facebook.com/groups/arnat>
(Atuarneqarpoq 15. august 2021)
14. <https://www.facebook.com/groups/712533035425688>
(Atuarneqarpoq 15. august 2021)
15. <https://www.facebook.com/Imminornerit-0-Selvmord-314362402726179>
(Atuarneqarpoq 26. august 2021)

Bilag A

Oqaluttualiap imaa

Sinnattugaq:

Kap.1

- in medies res-imik aallartippoq: meerarpaaluit apersortinnissamut inuukkunnaareersut pinnguarput (Storch 1914:7)
- Inuttat ilisaritinneqarput, Jaaku, Kaalat, Suulut, Juuserfi, Siimuut, Siilarsi tupeqataat Moorsisi, Sabiina, Pavia (Storch 1914:9)
- Paatsoorqatigiinnerit akerleriilersitsisarput: Niuertoq ajunngilaq = Dårlig bestyrer (Storch 1914:10)

Kap.2

- Ajoqip atuartitsinera (Storch 1914:14)
- Siimuut utoqqarsuaq – meeraallungami misigereerpara ilinniartitaanerlunneq (Storch 1914:23)
- “Ilumut tamanna angeqaaq sulisorlu akissarsissaaq” (Storch 1914: 24)

Kap.3

- Ataasiinnarmik piniussisoqarneq nakkajanaqaaq (Storch 1914: 25)
- Moorsisikkut qimmiat toqutsippoq. (Storch 1914: 29)
- Nunaqqatigiit akornanni pissutsit takutinneqarput

Kap.4

- Takoreerparput qimmiata sisamaat toqunneqarsimasoq (Storch 1914: 32)
- Moorsisi isumaliulerluarpoq taarsigassarsiniartarumalluni (Storch 1914: 33)
- Paarsisut ataatsimiigiarpot (Storch 1914: 34)
- Qasunalaruarpataluunnit suliassat inerniassavaat (Storch 1914: 35)
- Maniitsormiut ajorsarunnaarput, Moorsisiliu peqqissimavvoq (Storch 1914: 37)

Kap.5

- Ukiut arlallit qaangiinnarparvut. Siilarsi Juuserfi (qatanngutisiariit), piniarluartunngoreerput (Storch 1914: 42)
- Angajoqqaat naalagaapput kimut meeqqatik katissanersut (Storch 1914: 43)
- Aalajangerneqarpoq Suffia Juuserfilu katissasut (Storch 1914: 45)
- “Illit pissangikkukkit neriuutikka tamarluinnarmik soraassapput, taamanerpiarlu katittusi tusarussi, takussanngilassimi – inuusariaarutissaanga” (Storch 1914: 46)
- Ilumut asanninneq pisariaqarpa? Kaalat imminut aperaaq, namminermi aamma inassutaannarmik uinissimavoq, qanorlu aappariileqqaaramik piluanngissusertik eqqaavaa. Angajoqqaalli ajugaassapput. (Storch 1914: 49)

Kap.6

- Paaviap inuuusuttut aallarusuttut ilagisimavat. Suut tamarmik pitsaanerusunngortariaqarput, tamanna suliassaq angeqaaq sulisorli akissarsissaaq. (Storch 1914: 52)
- Palasip 1 kronimik tunivaa, taquassarsiniutissaa, 75 øre-mut taquassarsivoq (Storch 1914: 53)
- Angummut utoqqarmut 12 øre tunniuppa (Storch 1914: 54)
- Arnaqqussaamut 13 øre-utituannguani tunniuppa (Storch 1914: 55)
- Siimuut ”illit ajoqinngoruit sulilluarniarna” (Storch 1914: 57)

- Guutimut qinunerit tusarneqartarput, Paavia qinuvoq ikioqqulluni (Storch 1914: 59)
- Paviap Regiina naapeqqippaa (Storch 1914: 60)

Kap.7.

- Pavia ilinniarusulluni siuarsarusulluni aallarsimagaluarluni kisianni eqiasuttunut akuliussimalluni (Storch 1914: 63)
- Pavia Regiina nuannaraa, kisianni asaqatigiinnertik neriorsoqatigiinngilaat, nukinginngillat (Storch 1914: 65)
- Barsalaat, akutaq angut tikissimavoq, Regiinalu ilagisarpaa Paaviap iluarinngilaa (Storch 1914: 65)

Kap.8

- Suffia Juuserfilu katitinneqalerput (Storch 1914: 68)
- Suffia aallersunit tammaaneqarpoq (Storch 1914: 69)
- Suffiap angajoqqaavisa paasivaat kukkullitik, kisianni pisut pereerput "uangapisuussaanga siilarsi ajunaarpata" (Storch 1914: 70)
- Katittunut angajoqqaatigii oqaloqatigiippu, tamarmik ulloq artornarerutillugu misigaat, palasip aamma Suffia eqqarsaatigaa (Storch 1914: 71)
- Siilarsi qivinniarluni piareersarsimavoq (Storch 1914: 73)

Kap.9

- Pavia Juuserfimit allagarsivoq (Storch 1914: 75)
- Regiina Barsalaat katittariaqalersimaga Regiinali Pavia asagaluarpaa (Storch 1914: 80)
- Paavia allappoq asanninneq pillugu (Storch 1914: 84)

Kap.10

- Siilarsip qivittut tusartakkani apeqquserpai, nammineq qivissimavoq (Storch 1014: 86)
- Siilarsi qimatani teriannissanit nerineqarsimasut paasivaa (Storch 1914: 89)
- Nunaminut aternionalerpoq, tikilerlunili ajunaarpoq (Storch 1914: 93)
- Juuserfi peqqissimivoq, "uangami anneruniaannarsimagama" anerningerpoq. (Storch 1914: 95)

Kap. 11

- Pavia sinnattortitaavooq: 5. august 2105 (Storch 1914: 97)
- Palasissat ilinniarfeqalersimapput (Storch 1914: 98)
- Umiarsuarpassuaqarpoq assigiinngitsunik usisunik (Storch 1914: 99)
- Landrådeqarpoq (Storch 1914: 100)

Naasuliardarpi

Immikkoortut pingasuupput, taakkunani lu 45-t oqaaseeraallutik.

TAAKKU qupp. 11-134

- Anaanani lu iggavimmi oqaluupput.
- Ilaqtariiullutik nereqatigiippit. (Korneliussen 2020:22)
- Malinaamukarpoq – ukioq ataaseq qaangiussimalerpoq naapeeqqaarnermininngaannit
  - * Aanaava toqummat, Attavik attavigaa (Korneliussen 2020: 28)
- * "Timmisinnaanngilatit" aanaava qummut suaarpoq, igalaakkut pissippoq timmerusukkami (Korneliussen 2020: 35)
- * Iliveqarfimmiippoq, imminornissani eqqarsaatigaa, Maliinap naapinnera (Korneliussen 2020: 43)
- *Nujakkaarsuit sianigalugit, 12-inik ukioqarpoq, uuliamut ingissimavoq, nakorsiarpooq (Korneliussen 2020: 48)
- Aallariartorpoq, taxartitsisup oqaluttuuppa homot naammattoorsimasani pillugit (Korneliussen 2020: 49)
- Navarana naapippaa, Maliinatut isikkoqarpoq (Korneliussen 2020: 51-52)
- * Aanaanilu nuniagiarlutik, aanaavata qivittut inaat takutippaa, tassanngaannit toqu soqutigilerpaa (Korneliussen 2020: 72)
- Antropologitut atualerpoq, atuaqatitaani ilisaritippai (Korneliussen 2020: 74)
- *Nakorsiarpooq, uummattini anniarisaramiuk. Nakorsap imminornissamut eqqarsaateqartut qanoq pineqartarnersut apeqqutigaa (Korneliussen 2020: 83)
- **"Ipertoqaatit" – festeriarniarlutik anaanaata timaa kumippaa (Korneliussen 2020: 88)
- Siunnersortiminukarpoq, oqaloqatigiippit atuarneranut tunngasumik. Kiserliornerarpoq (Korneliussen 2020: 90)
- Maliinalu appariilerput (Korneliussen 2020: 95)
- Kukkulluni eksamenimut tilmelderpoq (Korneliussen 2020: 101)
- * Angutivilu oqaluupput, nukappiaqqanoortuuneq niviarsiaqqanoortuuneq pillugit. (Korneliussen 2020: 105)
- Gbar-imukarpoq, Sofiemik atilik angerlaqatigaa (Korneliussen 2020: 108)
- * Aanaap illuani niviuganniarpooq, aanaavata assai salippai oqaaqqissaarlugu niviukkat taamatut toqorartassanngikkai (Korneliussen 2020: 113)
- Maliinamut allattaraluarluni akineqarneq ajorpoq, paasivaa Maliinap illoora Guuju imminorsimasoq (Korneliussen 2020: 115)
- Tasiilamukartussanngorpoq, angajoqqaavisa akiliutissavaat (Korneliussen 2020: 123)
- * Angutivik Malillu qimassaarput. Nammineq Annalu ilagiittarput (Korneliussen 2020: 124)
- Atuaqatikua Diana pisiniarfimmi anaanani lu naapippaat, Dianap inuttaasoq amilaarisutut ippaa, arnanoormat (Korneliussen 2020: 132)

ILLIT Qupp. 137-247

- Tunumut tikippoq, Kulusummi helikopteri utaqqivaa (Korneliussen 2020: 137)
- Maliinap ilaqtai Tasiilami niuffiorput (Korneliussen 2020: 141)
- Qaqqat tupigusuutigai, hotelimut inissippoq (Korneliussen 2020: pp. 144-45)
- Maliinakkunnukarluni Naasuliardarpi ornikkusummaluarpa (Korneliussen 2020: 152)
- Nerillutik Maliina Guuju pillugu apersorpoq (Korneliussen 2020: 159)

- *Aanaani ilagaa, gummit ativai, akkagigaluata pii, naveersippoq (Korneliussen 2020: 161)
- Paasivaat Sejerimit Guuju siusinnerusukkut marloriaq imminoriaraluarsimasoq (Korneliussen 2020: 172)
- Napparsimavimmun paassisutissanik aallerput, itigarlutili, akuersisummic peqqaarlutik journalii pisinnaavaat. Angut ini 8-miittooq inuttaasup soqtigaa (Korneliussen 2020: 173-177)
- Kalaallit Nunaanni imminortartut pillugit nittartakkakku ujaasivoq (Korneliussen 2020: 181)
- *Aanaamukaqqusaavoq, paasivaa Angutivik Tulugannguani imminorsimasoq (Korneliussen 2020: 183)
- Maliinakkunnut nuuppoq (Korneliussen 2020: 185)
- Allamut saasarumallutik nikipput. Sejer (Sabine) illoqarfimmi aalakoorsuataartoq naapippaat, angerlaallugulu (Korneliussen 2020: 187-193)
- Napparsimavimmukaqqipput, angut ini nr. 8-miittooq oqaloqatigaa, paasivaa aanaani nalunngisarigaa (Korneliussen 2020: 197)
- Sejer imminoriarsimammat Maliinalu kommunemukaqatigivaat ikiortissarsiuullugu (Korneliussen 2020: 213)
- Napparsimavik kommunelu Maliinap suleriaasiannik isornartorsiorpai (Korneliussen 2020: 216)
- Angut napparsimavimmiiittoq orneqqippaa, aanaani assigalugu paasivaa (Korneliussen 2020: 224)
- Naasuliardarpimmukarpoq, allagartaq Iliveqarpimmut takuaa (Korneliussen 2020: 228)
- *Angutivik Malillu pillugit Annamut oqaluttuarpoq, Annalu ingerlatitseqqiisimavoq (Korneliussen 2020: 238)
- Sejer Maliinakkunnut nutserpoq (Korneliussen 2020: 240)
- Tasiilamiit aallariartorpoq (Korneliussen 2020: 246)

UANGA qupp. 251-343

- Maliina inuttaasup angajoqqaavinut neriartorpoq, anaanaata nuannaraa (Korneliussen 2020: 260)
- *Angutivik ilisaareermat
- Allasiorsimalluni nassuerpoq, qimappaa (Korneliussen 2020: 269-270)
- Danmarkimut aallarpoq (Korneliussen 2020: 273)
- Maani susungaana? (Korneliussen 2020: 276)
- Iniminiik anivoq, matuersaatit igippai (Korneliussen 2020: 280)
- Angerlarsimaffeqanngitsut naapippai, ikiorpaaat unnuisarfimmukaallugu (Korneliussen 2020:)
- Navarana naapeqqippaa (Korneliussen 2020: 287)
- Imerniartarfimmi nillialluni Suffiassarsiorpoq (Korneliussen 2020: 319)
- Canadamukassalluni aalajangerpoq (Korneliussen 2020: 326)
- Aallariartoraluarami visa-qanngilaq, aallarsinnaanngilaq (Korneliussen 2020: 330)
- Navaranap illoqarfimmukaqatigalugu biilnik kullorsorput, biilit tillippai (Korneliussen 2020: 339)

Oqaaseeqqat

TAAKKU

- 45: Arnaq. 38-nik ukiulik. Qimilluni.
44: Angut. 19-inik ukiulik. Aallaat atorlugu.
43: Arnaq. 76-inik ukiulik. Qimilluni.
42: Angut. 23-nik ukiulik. Qimilluni.
41: Angut. 56-inik ukiulik. Toqqutaa:
Umiarsualivimmi ipilluni.
40: Nukappiaraq. 17-inik ukiulik.
Toqqorsiverujussuarmi aallaat atorlugu.
39: Arnaq. 25-inik ukiulik. Aappami inissiaani
qimilluni.
38: Angut. 48-nik ukiulik. Kangerlummi
illuaqqamini imminut aallaalluni.
37: Niviarsiaraq. 15-inik ukiulik. Sanasut
sullissiviata silataani ledningimik qimilluni.
36: Angut. 32-nik ukiulik. Init quleriit tallimaannit
pissilluni. Aqqunartiternini ilumigullu
aanaartoornini toqqutigai.
35: Angut. 21-nik ukiulik. Kollegiamini taqqani
tillertoq unngiaatip savissaanik kipillugu.
34: Arnaq. 27-nik ukiulik. Angajoqqaami illuani
iisartakkanik assigiinngitsunik iioraalluni.
33: Niviarsiaraq. 17-inik ukiulik. Ataatami quiani
qimilluni. Ataataata ullaakkut nassaarivaa.
32: Angut. 41-nik ukiulik. Ineeqqamini
nivinngarluni. Ernerata 13-inik ukiullip aqaguani
unnukkut nassaarivaa.
31: Nukappiaraq. 14-inik ukiulik. Angajoqqaami
kiilerianni qoorortuuaqqamik niaqukkut imminut
aallaalluni. Anaanaata seqqorpallak tusaavaa,
politiit nassaarivaa.

ILLIT

- 30: Aanaavit angerlarami illumi ineeraasa ilanni
nassaarivaatit. Pequtit ineeqqamiittut
peerneqarnikuupput, aak salinneqarnikuuvooq,
iikkalli aak milluarujussuanikuuaa, unnuamilu
tamanna eqqarsaatigisarpaa, neqinniit aak
siniffimmi talerpiatungaaniittoq. Maanna siniffik
inip saamiatungaanut nuutsinnikuuaa.
Nuannaarpasillutit assitit isiginnaartarpai,
taamaattutit eqqaamaniarsaralugu, naluaalu sorleq
kamaatignerusarnerlugu; angerlarsimaffia
aaqqeqqinngisaannartussangorlugu
sequminnikuugit imaluunniit eqqaamasaa
kingulleq tassaagami niaqqt kiinartaqanngitsoq.
29: Najavit tujuuluaqqatit ineeqqanniit
tigoriarlugit akitsiminut pooritittarpai,

kiagussunninnerit unernullu tarnutit
naamaartarpai, piffissarli ingerlalaarsimatillugu
nutsanut qaorsaatisunnilertarput.
Kisimiikkaangami ineeqqanni nipilersuutitit
appittarpai, matulu matoriarlugu takorloortarpaa
ineeqqanniitutit.
28: Anaanavit napparsimavimmi illerfimmilu
assatit kisiisa takuai, assatit qasertut,
aaverunnikut, assagigaluarlugit assaginngilatit,
ilami manngertuinnaavutit, assatillu
maavaartuaannarlutilu manittuaannaraluarpot.
27: Imminut toqukkavit aqaguani unnukkut
naneruuterpassuit ikinneqarput. Ineeqqavit
silataani ikumapput, tussiartoqarpoq
oqalugiartoqarlunilu, piffissaq tulliuttoq
atuarfimmi tarnip nakorsaanik
upalungaarsimasoqarpoq, tarnip nakorsaa illit
sivisoorsuarmik utaqqisimasat, uffa nalunngikkaat
qaqugukkulluunniit qaariaannaasutit.
26: Ulloq qanorluunniit nuannertigisimagaluarpot
ambulancemik sanioquttoqarneri tamaasa
kammatit annilaangalersarput. Nipaarullutik
sianerfigitinnissaq, allaffigitinnissaq
Facebookimullu isernissaq annilaangagilersarpaat,
ilami imaassinjaammat nalunngisaanaasiit
toqusimasoq, anaanaat, illooraat, kammalaataat.
Atuarfiummi silataaniitillutik ambulance
sanioquttoq isigivaat, ambulance timinnik
assartuisoq, tassanili naluaat illiusoq.
25: Ilisaagavit ilaqtuttatit kaffillermata
Facebookikkut begivenhediliortoqarpoq. Inuit 56-t
ilaassallutik toorsisimapput.
24: Qaartartuuvutit qaariaannaq. Soorluluunniit
iluatsitsinissat utaqqiinnaraat,
annanneqarsinnaannginnavat, imminut
annassinjaanngilatit, kikkut tamarmik
aaqquissinjaasorinngimmatsit.
23: Internetti assinnik qalaarpoq, ilaasa
akuersinnaanngivippaat, ilaasa qinikkat
ataqqivaat, aliasoriaasiat assigiinngillat. Ilaat
isumaqarput tusaqqusaaginnarlutit taamaasiortutit,
ilami kingullertigut assut tusaqqugavit.
22: Eqqaamajuassavatsigit, Facebookimi
allariarlutik tagge-qattaarpaatsit, kisianni truth is,
ikittuararsuit eqqaamassavaatsit, sinnerimi
ingerlaqqissapput, ammut scrollqqissapput,
illoqarfimmilu takusorigaangamitsit aatsaat
eqqaaqqilaartassavaatsit, eqqarsartassapput, nå,
usi akornatsinniikkunnaarnikuuvooq.

21: Facebookimi eqqaaniarneqarlutit
quppernermik pilersitsisoqarpooq, piffissap
ingerlanerani likerisartut ikiliartorput.
20: Inuunerit tamaat eqqakattarineqarnikuuvutit,
ilaquuttanniit ilaquuttannut, børnehjemmimut,
piuminaaqaatit, napparsimavimmiit kommunimut
iginneqariarlutit napparsimavimmut uteqqillutit,
ikiorneqarsinnaanngilatit. Oqarput
pisuusoqanngitsoq.

UANGA

19: Toqunera uannut tunngannilaq, eqqanniitunut
tamanut kisimi tunngavoq.
18: Maanna toquguma meeqqamik minguitsumik
inunngortoqassaaq, toqunera nunarsuarmut
sunnyuteqarnavianngilaq.
17: Utaqqisuni normu 110-uvutit,
kisitsisaannaavutit, timimineq, blodtypeq,
journaleq.
16: Piffissami paatsiveqanngitsumi naapippugut,
qilaap paatsiveqanngitsup ataani. Seqineq
kaaviinnartoq niaqlaartoq ilunnit
peersinnaanngilaq, iloquzikka kigaatsumik siappai.
15: Qalipaataanerporluunniit? Qernertoq.
Aperinnga qanoq qalipaateqarnersunga.
14: Timiga atortittartutulluunnit
atorneqarsinnaanngilaq.
13: Oqarputit takusinnaallunga, paasisinnaallunga,
asatikkusuttora takusinnaavat, ilinnut
asannikkusuttora. Taannartara toqulerpoq.
Toquleriarama asavinga?
12: Toqunngilaataa unatartikkusuppunga.
Pinngitsaalineqarlunga; pinngitsaalinerit
pigaangata eqqarsartarpunga, arnat allat pinnagit
uanga pinngitsaaliniarsinga, usut ilunni, taava
eqqarsassagaluarbunga, maanna
toqusinnaalerbunga, ilami pillarneqareerpunga.
11: Toquguma aaga qernertoq uulia timinniit
aniaqqaarnissaa kissaatigaara.

10: Ikit ammasut kilerteqqippakka
qupinnguallattuinnangorlunga. Qasunarivaannga.
Tamarmik. Toqorusunngilanga.
9: Ilissinni eqqissinermik pisarnikuuvunga,
kiserliornera tammartittarnikuuarsit, maanna
ilagittilusi kiserliornerpaaffinniittarpunga.
8: Asavakkit, asavakkit, asavakkit, sallutoorsuaq,
asanngilarma, asaneraasariaqaravinuna
asanerarimma, ilami meeqqat asaneqartarmata,
angajoqqaat amerlanerit meerartik asasarpaat,
ilaasali asaneq ajorpaat, imminununa
iluarineruniassagavit asanerarimma.
7: Pisareriangami, tarniga piniaruk, nunap
ataanut iliverniaruk, ammorujussuaq,
aniguinngisaannarniassaaq ammorujussuaq.
6: Qanga upperinikuunngilara toqugaanni tarneq
allamut ingerlaqqittartoq, maanna
upperiartuinnavippara, ilimagaara pikani arlaanni
ajunnginnermik ornitassaqartoq.
5: Soorlu kisitsit puigoriaannaq,
kisitsiinnaavikkaanni tammarartoq, eqqarsarpusi
eqqaameqarumaartoq, eqqarsarpusi
eqqaameqarumaartoq, kisitseqqilerussili ata
takussavarsi tammarialtaartoq. Tassa uanga
taamaappungu.
4: Neriorsorpassi, taamannak ajunnginnerpaavoq.
Anniarneq ilissinnut tuttsittagara, anniarneq taanna
tammassaaq, erloqinartarunnaassaanga,
kamarujussuartarunnaassaanga,
neriorsuinerluttarunnaassaanga,
misileeqattaaginnaruma anniatiinnavissavassi,
misileeqqinnianngilanga.
3: Assaat qernertut, assaat qernertut timiga
attuavaat, imminullu oqarfigerusuppunga,
pinnerputit, kisianni nikissinnaanngilanga.
2: Qanoq ateqarpunga? Ateqanngilanga,
kisitsisaannaavunga.
1: Piareerpunga. Uangamiuna inuunera.

Bilag B

Sinnattugaq

Suliap silarlikkut sannaas

Atuakkiap saqqarivaa angut inuusuttoq kaasimaartoq, qulaani allassimavoq atuakkiortup aqqa, ataanilu Sinnattugaq naqinnernik anginerusunik allaqqalluni. Angut pinngortitami avammut isigivoq, kiinaa ersigani. Atuakkap ilioqbarneqarnerani Mathias Storchip atuakkiaminut nammineq manuskriptiliaa, Nutatta Katersugaasiviani Allagaateqarfianilu assilineqarsimavoq, manuskriptilu tamakkiisoq tassani nassaassaavoq (Storch 1914) Qupperneq siullermi atuakkami pigitinneqarnera allassimavoq: *"Til min kære, trofaste Lærer og Ven Christian Ludwigs"* (Storch 1914), Storch Danmark-immi ilinniarami ilinniartitsisuni atuakkamut piginnittuutippaa. Oqaluttualiaq aqqanilinnik immikkoortortaqarpoq.

Suliap ilorlikkut sannaas

Oqaluttualiaq pingasunik immikkoortulerneqarpoq. Oqaluttuaq ingerlaavartuuvoq.

Atuakkami Paaviap meeraaneraniik inersimasunngorneranut taamatuttaaq siunissamut takorluuinera malinnaavigineqarpoq. Siulleq aallarniut ilisarititsineq tassani pivoq, inuttat kikkuunersut qanorlu imminnut atassuteqarnersut nassuiardeqarlutik. Oqaluttualiaq ammasuuvoq, *in-medias-resimik* aallartilluni. Kapitalini siullerni sisamani Paaviakkut meeraanerat atuartitaanerallu eqqartorneqarput. Immikkoortut tulliani inuttaasut qanoq inuunerannik imaqarpoq, inuttallu aqquaagaat atuartumut paassisutissiissutigineqarluni. Tassani inuttaasup meeraanermini nalaattagai aallarniutigineqarput, inuusuttunngornerani pisut aamma oqaluttuarineqarlutik, inuttut unammillernarsinnaasut eqqartorneqarput, assersuutigalugu asanninnermut tunngasut, uppernermut tunngasut, ilinniarnermut tunngasut, inuiaqatigiinnilu inooqataanermut tunngasut eqqartorneqarlutik. Asanninneq, ilinniarneq inuttullu aqquaagassat eqqartorneqarlutik. Immikkoortut pingajuat naggiasieruvoq, Paaviap sinnattortitaaneranut tunngasuulluni, tassani ukiumut 2105-mut pisinnejarpoq, inuiaqatigiit qanoq piffissami tassani inissisimanerannut paasititsisumik.

Naanera ammasutut taaneqarsinnaavoq, oqaluttuartup erseqqissumik taanngilaa inuttat qanoq inuunerminni unammillernartut qaangersimaneraat.

Naasuliardarpi

Suliap silarlikkut sannaas

Oqaluttualiap isikkuaata assitarivai naasut qalipaatigissut assigiinngitsut,

NAASULIARDARPI qalipaatigissumik qorsummik neonimik allanneqarpoq. Oqaluttualiaq

343-nik qupperneqarpoq. Pingasunillu immikkoortortaqarluni, TAAKKU, ILLIT aamma UANGA, aammattaaq 45-nik assigiinngitsunik imminornermut tunngasunik oqaaseqaateqartarlutik. Atuakkiortup tunngavilersuutigivaa ukioq 2019-mi Kalaallit Nunaanni imminortut 45-simammata¹³. Immikkoortumi TAAKKU oqaaseqaatini kinaassusersiutit pingajuat atorneqarpoq, suiaassuseq, ukiut qanorlu pineqartut toqusimanersut paassisutissiisumik "40. *Nukappiaraq. 17-inik ukiulik.*

Toqqorsiverujussuarmi. Aallaat atorlugu" (Korneliussen 2020: 46). Immikkoortumi ILLIT oqaaseqaatini kinaassusersiutit aappaat atorneqarput, "25. *Ilisaagavit ilaquuttatit kaffillermata Facebookikkut begivenhedilior toqarpoq. Inuit 56-t ilaassallutik toorsisimapput*" (Korneliussen 2020: 179) Immikkoortoq UANGA-mi oqaaseqaatini kinaassusersiutit siulliat atorneqarpoq, "19. *Toqunera uannut tunngangilaq, eqqanniittunut tamanut kisimi tunngavoq*" (Korneliussen 2020: 251) Immikkoortumi UANGA-mi immikkuullarissuovoq, tassani oqaaseqaat nr. 17. kinaassusersiut aappaat atorneqarmat "*Utaqqisuni normu 110-uvutit, kisitsisaannaavutit, timimineq, blodtypeq, journaleq*" (Korneliussen 2020: 268) Oqaaseqaatini ataasiakkaani assigiinngitsut oqaluttualiami atorneqarput. "33. *Niviarsiaraq. 17-inik ukiulik. Ataatami quiani qimilluni. Ataataata ullaakkut nassaarivaa*" (Korneliussen 2020: 115) Tassani oqaluttuartup paasivaa Maliinap illoora Guuju 17-inik ukiulik, ataatami quiani imminut nivinngarluni toqusimasoq.
Oqaluttualiaq tamakkerlugu ilisarnaat ulloriaasaq *, atorneqaraangat kingumut inuttaasup meeraaneranut utertinneqartarpoq.

Suliap ilorlikkut sanna
Oqaluttualiaq sukkut tamaana aallartippoq, *in medias res*-imik taaneqartartumik.
Oqaluttualiaq ingerlaavartuuvoq, tassa pisut piffissap siumut ingerlarnga malillugu ingerlavooq. Oqaluttualiap ingerlanerani kingumut inuttaasoq aqqtigalugu qiviatsiarneq atorneqartarpoq, inuttap pingarnerup peroriartornermini aqquaarsimasai, qanoq ittuussusaanik eqqarsaataanillu atuartumut paasinnilersitsisunik. Oqaaseqaatini 45-suni flash forward, pisussanik pasitsasassaarineq aamma atorneqarpoq, tamanna kisitsisit annikilliartorneri malitsigalugit inuttaasup silarsuaa nerukilliartorpoq. Oqaluttualiaq piffissami ukiumi ataatsimi pisimasuutinneqarpoq.

---

¹³ <https://www.norden.org/da/nominee/niviaq-korneliussen> 11. august 2021

Bilag C

Nittartakkatigut attaveqaqatigiittarfinni oqallittarfiit – Facebook

Arnanut oqalliffik¹⁴:

21. november 2012 pilersinneqarsimavoq.

8,9 tusind-inik ilaasortaaffigineqarpoq (15. august 2021)

Gruppi qanoq atorneqassava:

Arnat oqalliffiannut tikilluarit <3

Oqalliffik 18-ileereernikunuunnaavoq meerartaajaarsimasunullu.

*Maani tapersersoqatigiippugut tusartikkusutatsinnillu uummamnioqaraangatta
uummammiutsinnik annissisarpugut,*

Siunnersuuteqartarpugut siunnersorneqarnissamillu noqqaassuteqartarluta,

*Oqalliffimmi maani poortuinata uummammiugut anittarpagut, naatsorsuutigalugu oqaatsigut
allanut ingerlateqqinnejassanngitsut, oqalliffimilu matumani tatigeqatigiissinnaanerput
pingaaruteqartorujussuuvoq, taamaammat tamatta pisussaaffigaarput maani ilisimalikkagut
nammineq pigissallugit atornerlussanagillu,*

Oqalliffik atorluariuk <3

Angutit ikorfartoqatigiit¹⁵:

21. december 2013 pilersinneqarsimavoq.

448-nik ilaasortaaffigineqarpoq (15. august 2021)

Gruppi qanoq atorneqassava:

Angutit ikorfartoqatigiit

Makkua suleqatigiit qulequttat sammisinnaassai:

Illit peqataallutit sammisassat sammineqartassapput, aajukkua isumasarsiorfigisinnaasatit:

• Suminnganneerpunga massakkut sumiippunga?

• Qanoq ilillunga imminut nassaarisinnaavunga aamma suna uannut pingaaruteqarpa?

• Qanoq ilillunga akisussaassuseqarneq kiffangissuserlu oqimaaqatigilersisinnaavakka?

• qanoq ilillunga inuuninni ingerlaqatigisimasaraluarma atassuteqarnera sananeqassua?

• qanormitaava meeqqannut atassuteqarnissaq aaqqinneqassua?

*• qanoq taamak annernartigisorsuaq qanoq ililluni taamak nakuutigisumik
anisitsisoqarsinnaava?*

• Isumaga qanoq ilillunga saqqummiusinnaavara pattoorneqarnanga

*• Suna uannut pingaanersaava inuuninni qanoq nukinnik pissarsisinnaavunga
ingerlaqqinniaruma?*

• Suunukkua qummut ammut sammisut inatsisitigut meeqqat avinnerullu akornanni?

Sumi

ilaqutariit illuanni

illumiut 8

3952 Ilulissat

Qaasuitsoq

Akia

kr 20 tamatigut kaffi /tii tamuagassammullu

¹⁴ <https://www.facebook.com/groups/arnat> 15. august 2021

¹⁵ <https://www.facebook.com/groups/712533035425688> 15. august 2021

Imminornerit : 0 : Selvmord¹⁶

2537 malinnaasutut allattorsimapput (26. August 2021)

Imminortarneq akiorniarlugu suliniaqatigiit.

Bevægelsen for bekæmpelse af selvmord.

Allagarsiussaq siulleq 9. Oktober 2018 saqqummersinneqarsimavoq

Inunnguit. Kæreste mennesker.

Imminortoqaqqipporaasiit inuusuttumik. Aamma imminortoqaqqissooq.

Endnu et ungt menneske har begået selvmord. Og det kommer til at ske igen.

Oktobarip 30-ani Inatsisartut ataatsimeersuarneranni meeqqat inuusuttullu eqqarterneqalerpata, imminornikkut qimagunnikut eqqaalligit, eqqigaanikut tapersorsorniarligit, iniinermi erleqissitillit ikiorserneqarnerisalernissaat pillugu Inatsisartullu massakkoruinnaq iliuuseqarnissaannik kissaateqarlita nuna tamakkerlugu ataatsimoortitsinissaq anginiarpapput.

Den 30. oktober skal Inatsisartut snakke om børn og unge til efterårssamlingen. For at mindes selvmordsofre, for at vise støtte til pårørende for selvmordsofre, for at kræve, at der kommer mere hjælp til dem, der har det svært i livet, og for at vise et stort ønske om, at Inatsisartut skal handle lige nu, vil vi gerne lave et optog i hele Grønland.

---

¹⁶ <https://www.facebook.com/Imminornerit-0-Selvmord-314362402726179> 26. august 2021